

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2013–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Kratochvílová

**Nejčastější chyby při moderování TV diskusních pořadů -
analytická práce**

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jiří Velebný

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2013-2015

BACHELOR THESIS

Michaela Kratochvílová

**The most common mistakes with hosting TV talk shows -
analytic thesis**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Ing. Jiří Velebný

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 5. 3. 2015

Michaela Kratochvílová

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Velebnému za odborné vedení, za cenné připomínky a rady, které mi napomohly ke zpracování této práce. Mé poděkování též patří ThDr. et PhDr. Radkovi Mezuláníkovi Ph.D., Ing. Miroslavu Dittrichovi, Mgr. Michalu Schusterovi a PhDr. Soně Štroblové, za spolupráci při tvorbě praktické části.

Anotace

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá jednotlivými aspekty důležitými pro vykonávání moderátorské profese. Rozebírá rétorické zásady, osobnost moderátora, přípravu a realizaci rozhovorů, otázky moderátorů, odpovědi respondentů a také stručný přehled vývoje moderování. Praktická část na základě analýzy vybraných pořadů a kvalitativního dotazníkového šetření popisuje nejčastější chyby při moderování TV diskusních pořadů a jejich příčiny. Jednotlivé chyby nejen popisuje, ale také navrhuje možnosti jejich odstranění.

Klíčová slova

Analýza, bakalářská práce, diskuse, dotazníkové šetření, moderování, komunikace, rétorika, sledování.

Annotation

The bachelors thesis deals with specific aspects that are important for the moderator's profession in its theoretical part. It discusses rhetorical basics, the person of a moderator, preparation and realization of interviews, moderator questions, respondent answers and a short overview of the moderating genesis. The practical part uses a basis of qualitative questionnaire research to describe the most common mistakes associated with hosting TV talk shows and their causes. It does not only describe the most common mistakes, but also presents opportunities for the improvement.

Keywords

Analysis, bachelor thesis, communication, discussion, hosting/moderating, observation, questionnaire research, rhetoric.

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 TEORIE MODEROVÁNÍ	10
1.1 Obecná pravidla přípravy na moderování	11
2 KOMUNIKACE.....	13
2.1 Verbální komunikace	14
2.2 Neverbální komunikace.....	16
2.3 Masová komunikace.....	19
3 ŘEČNICKÝ STYL - ZÁSADY MLUVENÉHO PROJEVU	20
3.1 Osobnost moderátora a jeho příprava.....	21
4 MEDIÁLNÍ ROZHOVOR JAKO ŽÁNŘ VEŘEJNÉHO PROJEVU.....	23
4.1 Příprava a realizace rozhovoru	25
4.2 Otázky moderátorů, odpovědi respondentů a vzájemná interakce.....	27
5 HISTORICKÝ VÝVOJ MODEROVÁNÍ	32
5.1 Vývoj televizního vysílání v Česku.....	33
5.1.1 Období Pražského jara a následné normalizace.....	36
5.1.2 Vývoj po roce 1989	39
PRAKTICKÁ ČÁST	42
6 SOUČASNÉ DISKUSNÍ POŘADY A JEJICH MODERÁTOŘI.....	43
6.1 Máte slovo	43
6.1.1 Analýza pořadu, chyb a nedostatků.....	44
6.1.2 Shrnutí chyb a nedostatků.....	46
6.2 Otázky Václava Moravce	48
6.2.1 Analýza pořadu, chyb a nedostatků.....	49
6.2.2 Shrnutí chyb a nedostatků.....	52
6.3 Partie.....	54
6.3.1 Analýza pořadu, chyb a nedostatků.....	54
6.3.2 Shrnutí chyb a nedostatků.....	56
6.4 Souhrn nejčastějších chyb	58
7 ANALÝZA NA ZÁKLADĚ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	59

7.1	Návrhy a doporučení pro zlepšení kvality diskusních pořadů	62
	ZÁVĚR	66
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	68
	SEZNAM PŘÍLOH.....	74

ÚVOD

Bakalářskou práci, jejíž téma zní *Nejčastější chyby při moderování TV diskusních pořadů - analytická práce*, si autorka vybrala z důvodu osobního zájmu o moderátorskou a televizní problematiku. Atraktivitu tématu spatřuje také v tom, že mapuje chybovost současných moderátorů, kterou by bylo potřeba odstranit, neboť je nemalá. Teoretická část práce se zabývá jednotlivými aspekty, které se vztahují k moderátorské profesi. Jsou zde popsány rétorické zásady, mediální rozhovory – jejich příprava a realizace a také stručný přehled vývoje moderování. Práce si dává za cíl nejen vysvětlit jednotlivé okolnosti moderování, ale zároveň na základě analýzy popsat nejčastější chyby při moderování televizních diskusních pořadů a navrhnout možnosti jejich odstranění.

Autorka analyzuje tři současné diskusní pořady, u kterých je vždy náhodně vybrán jeden díl a na základě sledování podrobně rozebírá a popisuje chybovost jak moderátorů, tak respondentů. Jako další část výzkumu autorka provádí kvalitativní dotazníkové šetření, kdy na základě odpovědí odborníků na televizní problematiku, vyhodnocuje stanovené hypotézy, týkající se chybovosti moderátorů a příčin těchto chyb. Následně autorka popisuje návrhy a doporučení pro odstranění chybovosti v pořadech, to vše na základě kvalitativního dotazníkového šetření a poznatků vycházejících z teoretické části.

Přínos práce autorka spatřuje v uceleném přehledu hledisek, důležitých pro výkon moderátorské profese a zároveň možnost uplatnění jednotlivých poznatků v praxi. Chybovost moderátorů je velice četná a publikum jí stále více zaznamenává. Tento problém, by neměl být opomíjen, neboť způsobuje neustále se snižující kvalitu pořadů. Jednotlivé návrhy a doporučení pro zlepšení kvality televizních diskusních pořadů mohou posloužit nejen moderátorům současným a budoucím, ale i osobám, které se na realizaci zmíněných pořadů podílejí.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORIE MODEROVÁNÍ

Moderování je zprostředkování či vedení komunikace, která musí probíhat za účasti více než dvou osob. Osobou je zde chápán moderátor, respondent a recipient. Jedná se o ucelenou akci, při níž je položena více než jedna otázka. Moderátorem tedy není zprávař, počasář, hlasatel, uvaděč televizních zpráv ani redaktor. Autor Jiří Kraus uvádí, že moderátor je vedoucí odborné besedy, který usměrňuje účastníky a také televizní, nebo rozhlasový hlasatel, který je současně redaktorem, v některém případě i autorem sdělovaného obsahu. (Kraus, online, cit. 2015-01-15)

Slovo **moderátor** pochází z latinského „*moderate*” tedy umírněncem, „*moderari*” nebo „*moderor*” což znamená umírnit, krotit, zdržovat a „*moderatio*”, což je lidská vlastnost, která znamená umírněnost a sebeovládání. Autor Pavel Verner uvádí, že pojem moderátor je ve slovníku spisovného jazyka českého z šedesátých let dvacátého století popsán jako zařízení, které tlumí zvuk u píána. Pojem moderátorka je zde popsán jako druh olejové lampy. Moderátor je osoba, která řídí a vede rozhovor. Jedná se o tvůrčího pracovníka, který spojuje několik profesí dohromady a to profesi redaktora, hlasatele, reportéra, komentátora, částečně také režiséra a dramaturga. (Verner, 2010a, s. 110)

Synonymy pro pojem moderátor mohou být výrazy komunikátor, konferenciér, průvodce, mediátor, řídící, zprostředkovatel, koordinátor diskuse.

Profesi moderátora by měl vykonávat člověk, který disponuje určitými vlastnostmi a dovednostmi jako jsou ctižádostivost, sečtěllost, cílevědomost, schopnost správné mluvy, uspokojivý vzhled, schopnost sebeovládání a schopnost přizpůsobit se situaci. Dále by moderátor měl být znalý osobnosti respondentů a cílové skupiny, tedy publika. Měl by být dobrým psychologem a diplomatem, aby zvládl nečekané situace. Při moderování by se měl moderátor držet zásad, kterými jsou: mluvit srozumitelně, mluvit jasně a výstižně, nemluvit složitě, úvodní slovo by nemělo být moc dlouhé, dobře se připravit na téma i respondenta, respektovat respondenta, neskákat do řeči, apod.

Respondent je aktivní účastník rozhovoru, který odpovídá na otázky moderátora. Své odpovědi předává veřejnosti.

Recipient je příjemce sdělení, který dekóduje jeho obsah. V masové komunikaci se jedná o pojem **publikum**, tedy soubor příjemců daného média, kterým je sdělení předáno.

Řečník je osoba, která veřejně vystupuje před publikem. Jedná se tedy o moderátora i respondenta. Autorka v práci pojem řečník užívá z důvodu, že dané poznatky může uplatnit při svém vystoupení nejen moderátor, ale i respondent.

1.1 Obecná pravidla přípravy na moderování

Moderátor, který má vystoupit před publikem, musí projít několika fázemi přípravy. Při přípravě na moderování je důležité, aby moderátor zohlednil, kde se akce bude konat. Moderování může probíhat v rámci uzavřeného kolektivu např. třídy, skupiny apod., tento druh akce není přístupný veřejnosti. Druhou možností je moderování pro širokou veřejnost. Jedná se především o besedy, společenské akce, atd., přičemž tento typ moderování může být přenášen prostřednictvím televize či rozhlasu.

Existuje několik typů moderování v závislosti na prostředí. Moderování může probíhat v audiovizuálních médiích, tedy v televizi, rozhlase a na internetu. Dalším typem je moderování v tiskových médiích. Moderovány mohou být také společenské akce, tiskové konference, besedy, brífinky atd. Posledním typem je moderování v rámci firemního řízení, kde jsou moderovány porady, odborné diskuse atd.

Moderátor vystupující v televizi případně v rozhlase musí zohlednit, zda-li událost bude vysílána živě nebo ze záznamu. Při moderování, které je živě přenášeno, je nutná precizní příprava, neboť jsou zde vysoké nároky na moderátora, který musí být schopný improvizace a bezprostředního jednání. Tyto přímé přenosy jsou pro moderátory náročné a moderátoři se zde musí potýkat také se stresem. O přípravě mediálních rozhovorů pojednává podkapitola 4.1.

V rámci přípravy moderátorského výstupu by se měl moderátor podílet na tvorbě scénáře, aby mu vyhovoval a odpovídal jeho schopnostem. Je nutné zde také zohlednit publikum, pro které moderátor bude vystupovat. Moderátor by se na tvorbě scénáře měl nejenom podílet, ale také následně provádět kontrolu a úpravy. Před začátkem akce by si měl moderátor projít všechny body scénáře a ověřit si, zda-li nedošlo k případné změně jak v obsahu, tak cílové skupiny.

Při přípravě na moderování je důležité, aby moderátor znal technické zázemí akce. Moderátor musí vědět, kde je technik, který by mohl vyřešit případné problémy. Dále musí umět pracovat s mikrofonom, reproduktory, naslouchátkem a dalšími technickými věcmi. Pokud je z akce pořizován audiovizuální záznam, moderátor musí přesně vědět, kde jsou umístěny kamery, na které musí brát ohled a musí s nimi kooperovat.

Moderátor musí znát prostředí ve kterém se akce uskuteční. Je nutné natrénovat i pohyb na scéně, aby moderátor vypadal profesionálně a vyhnul se trapasu způsobeného neznalostí prostředí. Jako příklad autorka uvádí moderátora Jana Krause, který v přímém přenosu při vystoupení na slovenské televizi spadl do orchestřiště, kvůli neznalosti prostředí.

Během moderování musí moderátor užívat spisovný jazyk a v rámci rétoriky se musí držet následujících zásad. Moderátor by měl hovořit pouze tehdy, pokud má co říci. Jeho výpovědi by měly být jasné a srozumitelné (o verbální a neverbální komunikaci pojednávají podkapitoly 2.1 a 2.2). Je důležité, aby vystoupení působilo přirozeně a nenuceně. Moderátor by měl udržovat kontakt s publikem a měl by se chovat slušně. Pokud se jedná o rozhovor a moderátor nesouhlasí se stanoviskem respondenta, neměl by se s ním hádat a dostávat do konfrontací. Moderátor by dále měl zohlednit čas, který má na svůj výstup vyhrazen.

Po ukončení akce je důležité její následné vyhodnocení. Moderátor by se měl zaměřit na celkový záměr moderované akce. Dále by měl vyhodnotit jednotlivé fáze jako jsou příprava, realizace, účinek a efekt. Moderátor by měl vyhodnotit své chyby, ze kterých by se měl pro příště poučit. Je dobré, pokud moderátor sleduje podobné akce např. v zahraničí, mohou mu přinést nové podněty a inspiraci.

2 KOMUNIKACE

Komunikace je jednou z nejdůležitějších aspektů moderátorské profese. Moderátor, který vystupuje v televizi, musí disponovat výbornými verbálními i neverbálními komunikačními dovednostmi, protože se jedná o audiovizuální přenos a moderátor musí působit profesionálně. Naopak moderátor, který vystupuje v rozhlasu, musí mít na vysoké úrovni prioritně složku verbální (obě tyto složky budou následně v podkapitole 2.1 a 2.2), avšak již existují technologie, jenž umožňují z rozhlasového prostředí přenášet vizuální záznam pomocí webkamer, dostupných na internetu, které zobrazují i neverbální projevy rozhlasového moderátora. Dobrými komunikačními schopnostmi, verbálními i neverbálními, by měl disponovat také respondent, který vystupuje v rámci diskusních pořadů. Tato práce se zabývá moderováním v televizi, proto budou rozvedeny obě tyto složky komunikace.

Pojem komunikace se v jednotlivých vědních oborech liší a má vícero definic. V teorii médií lze komunikaci definovat takto: „*Komunikace (sdělování, dorozumívání) [lat. communicatio - sdělení, sdílení] je přenos (vysílání a příjem) informace pomocí znakového systému jazykového (verbální k.) nebo jiného (signály), uskutečňovaný mezi lidmi přímo nebo pomocí technicko-organizačních prostředků.*“ (Musil, 2008, s.7) Pojem informace je zde chápán jako každý obsah sdělení, nejen pouze snížení neurčitosti, ale také sdílení pocitů, postojů, emocí, apod. Sociologie i psychologie komunikaci chápe jako nejdůležitější faktor sociálního styku. Každá komunikace musí obsahovat vysílatele (komunikátora), příjemce (recipienta), zdroj informace (pramen) a prostředí (kanál/ signál). (Musil J.,2008, s.7)

Podmínkou komunikace jsou komunikační prostředky, které řečník využívá při svém projevu. Z hlediska charakteru rozeznáváme prostředky verbální (jejich základem je lingvistický znak), neverbální (mimoslovní signály) a paralingvistické (doprovázejí zvukovou stránku řeči). Komunikačním prostředkem je jazyk a řeč. Jazyk je znakový systém, který je dynamický, slouží ke sdělování, je nástrojem logického myšlení a jedná se o specifický lidský nástroj komunikace. Řeč je proces používání jazyka, který má svůj obsah (konkrétní sdělení, sebevyjádření, kontakt s recipientem, atd.) a svoji formu (mluvený či psaný projev). (Žantovská, 2008, s. 17)

Komunikace má svoji funkci, která může být záměrná, či nezáměrná. Před výstupem je nutno ujasnit si nejen téma, ale i účel projevu a na základě toho zvolit komunikační funkci. Nejčastější komunikační funkce jsou:

- **informační** – slouží k předávání informací, především u naučných rétorických žánrů,
- **instruktážní** – potřeba informaci nejen předat, ale i příjemce ovlivnit jak ji má pochopit a jak s ní má pracovat,
- **manipulační** – cílem je ovlivňování publika, přičemž je tento cíl zastírán,
- **apelativní** – cílem je u publika vyvolat určitý postoj, jednání či motivovaný čin,
- **(sebe)propagační** – potřeba (sebe)potvrzení, existenciální potřeba, motivace k adaptaci,
- **zábavní** – vychází z lidské potřeby bavit se, proniká do všech komunikačních rovin (v současnosti proniká i do zpravodajství – infotainment a politických projevů – politainment),
- **kontaktní** – vychází z potřeby sounáležitosti,
- **rituálová** – podstatou je sdílení na základě kulturních tradic, které slouží k jejich ustavování a uchovávání,
- **estetická** – především v umělecké komunikaci, vyskytuje se také např. u rituálových komunikací. (Žantovská, 2008, s. 12-14)

Komunikace se dělí na dva základní typy – *verbální komunikace a neverbální komunikace*.

2.1 Verbální komunikace

Verbální komunikace je komunikace pomocí jazyka a řeči. Zahrnuje mluvený i psaný projev. Tato práce se v dalších kapitolách bude věnovat především projevu mluvenému, který je pro moderátorskou profesi nezbytný. Verbální komunikace zahrnuje

paralingvistiku, tedy doprovodnou zvukovou stránku projevu. Paralingvistika se zabývá trvalými (hlasové rozpětí, barva hlavy, artikulace, plynulost projevu, vady řeči) i přechodnými prvky (rychlost řeči, hlasitost, pauzy, chyby v řeči, atd.). (Žantovská, 2008, s. 61)

Specifické řečnické prostředky patří do verbální komunikace a slouží, společně s gramatickou výstavbou textu, k zvýšení efektivity účinku sdělení. Do základních specifických řečnických prostředků patří:

Tropy, nebo-li přenášky, představují přenesení významu vyjádření z jednoho na druhé. Tropy, které se dostaly do každodenní mluvy, jsou nazývány lexikalizované (např. *lež má krátké nohy*). Český jazyk obsahuje tyto tropy: **přirovnání** – něco neznámého je přirovnáváno k něčemu obecně známému, aby míra pochopení byla větší; **metafora** – přenesení významu na základě vnější podobnosti, obrazné vyjádření; **metonymie** – přenesení významu na základě věcné podobnosti (např. *náš ústav řeší problém* – *pracovníci ústavu řeší problém*); **synekdocha** – speciální druh metonymie, přenesení významu části na celek (např. *požádal ji o ruku*); **ironie** – přenesení významu na základě kontrastu. (Žantovská, 2008, s. 49, 51)

Figury představují formální posuny a odchylky ve větné stavbě, přičemž se nemění samotný význam slov. Mezi nejčastěji používané figury patří: **opakování** – slouží k větší dynamice řeči a sugestivnímu dopadu na posluchače; **změna slovosledu** – probíhá v jednoduchých větách i v souvětích; **spojení vzájemně se vylučujících představ** – užití dvou slov, které se vzájemně vylučují a nebo si významově odporují. (Žantovská, 2008, s. 50, 51)

Nefigurální řečnické prostředky jsou takové, při kterých je využito cizího textu, který je vložen do přednášeného projevu. Tento prostředek užívají moderátoři jako možnost opřít se o uznávané autority, lidovou moudrost a poukázat na souvislosti přednášeného tématu. Do nefigurálních řečnických prostředků patří **citace**, **příслови**, **průpověď** (obecně uznávané tvrzení), **aforismus** (krátká slovní hříčka s hlubší myšlenkou a vtipným zakončením) a **okřídlená slova** (ustálená slovní spojení, která ztrácejí svůj původní význam). (Žantovská, 2008, s. 51)

Specifické řečnické prostředky se dělí dle funkce účinku na názorné, sugestivní, dramatické, emfatické a estetické. (Žantovská, 2008, s. 52-54)

Na text, který je interpretován, musí být pohlíženo jako na celistvý útvar, ve kterém se mohou jednotlivé řečnické prostředky propojovat či překrývat a vzájemně se doplňovat. Moderátor i respondent tyto prostředky musejí užívat v závislosti na publiku a na sdělení, které chtějí publiku předat. (Žantovská, 2008, s. 55)

2.2 Neverbální komunikace

Televizní moderátor musí disponovat výbornými neverbálními dovednostmi, které musí dobře propojit s verbálním projevem, aby na publikum působil profesionálně.

Neverbální komunikace je mimoslovní sdělení, které je důležité, neboť z velké části doprovází a podporuje mluvený projev, nebo ho zcela nahrazuje. Slouží také k vyjádření postojů a vztahů k přednášenému, a zároveň řečníkovi dopomáhá k jeho sebevyjádření. Zatímco u verbální komunikace jde o rozumové pojetí informace, u neverbální komunikace jde především o pojetí emotivní. (Žantovská, 2008, s.71)

Existuje několik typů mimoslovních signálů, které doprovázejí a regulují mluvený projev. Signály mohou být vrozené, naučené, nebo kombinované. Jsou rozeznávány také signály záměrné a nezáměrné. Aby mohly být signály správně interpretovány, je nutno přihlížet na celý komunikační kontext, protože jednotlivé signály mohou v různých komunikačních kontextech a různých kulturách znamenat něco jiného. Čtyři základní typy neverbálních signálů, tzv. **kvarteto neverbálních prvků** zahrnuje:

- **symboly** – dají se přeložit do verbálního jazyka, jsou platné pouze v určitém kulturním kontextu (např. vztyčený palec = správně),
- **ilustrátory** – dokreslují verbální komunikaci, především jde o pohyby rukou,
- **regulátory** – řídí průběh komunikace (např. vztyčený prst = snaha o převzetí slova),
- **adaptéry** – pohyby, které pomáhají ke zvládnutí situace (např. hraní si s předměty může napomáhat k odbourání stresu). (Žantovská, 2008, s. 72-73)

Jak již bylo zmíněno, neverbální komunikace je mimoslovní sdělení, kterým jsou vyjadřovány postoje, pocity, emoce atd. Je možno neverbálně komunikovat: prostorovým zaujetím, pozicí těla, tělesným kontaktem, postoji, držení těla, gesty, pohyby, pohledy, tónem hlasu, oblečením, vizuální vzhled aj. Tato mimoslovní vyjádření, která doprovázejí mluvený projev, se dělí na jednotlivé složky neverbální komunikace.

Posturika – Do této kategorie spadá řečníkův postoj a držení těla, které vypovídá o jeho zájmu o komunikaci a o souhlasnosti či nesouhlasnosti jeho stanoviska. Řečník by měl svému projevu přizpůsobit i své postoje a držení těla, neboť ty mu mohou napomoci k většímu účinku na recipienta, nebo naopak při špatném užití jeho výstup znehodnotit. Posturika rozlišuje kongruentní a nekongruentní postoje. Kongruentní postoje jsou takové, při kterých účastník rozhovoru dává najevo svou náklonnost a snahu zapojit se do hovoru; obvykle ve stoje (oba komunikující jsou si rovni). Nekongruentní postoje jsou takové, při kterých účastník rozhovoru dává najevo svůj nezájem např. jeden stojí a druhý sedí (je zde vzájemná neshoda). V komunikačních situacích mají účastníci rozhovoru tendenci připodobňovat, tedy napodobovat gesta a postoje druhého účastníka hovoru. (Žantovská, 2008, s. 76)

Haptika – Zabývá se sdělování doteky, mezi které se řadí stisk ruky, polibek, poplácání po rameni, objetí, ale také údery, facky atd. Doteky jsou nestarším sociálním kontaktem. (Žantovská, 2008, s. 74,75)

Kinezika – Zabývá se pohyby těla a jeho jednotlivých částí. Řadí se sem především gesta, kterým se věnuje **gestika**. Aby mohla být gesta správně chápána, musí být posuzována, stejně jako neverbální signály, v komunikačním kontextu. Gesta doprovázejí mluvený projev a v některých případech jej zcela nahrazují. Míra gestikulace závisí na charakteristice člověka. (Žantovská, 2008, s. 76, 77)

Mimika – Zabývá se výrazem tváře. Pomocí mimiky jsou vyjadřovány emoce a interpersonální postoje. Z výrazu tváře lze nejlépe vyčíst sedm základních emocí a to: štěstí, překvapení, strach, smutek, hněv, znechucení, zájem. Některé emoce (např. opovržení), které jsou vyjádřeny pomocí mimiky jsou složitější na správné pochopení a při jejich identifikaci je nutná opatrnost. (Žantovská, 2008, s. 77, 78)

Pohledy – Pohledy jsou řazeny do složek neverbální komunikace, protože komunikace probíhá i očním kontaktem. Řečník udržuje oční kontakt a může z něho vyčíst zpětnou vazbu na svůj projev. Existuje mnoho typů pohledů např. hodnotící pohledy, tázající pohledy, odvrácené pohledy, nepřítomné pohledy, udivené pohledy aj., díky kterým může být posuzováno, jak se účastník hovoru cítí. (Žantovská, 2008, s. 78, 79)

Proxemika – Zkoumá vzdálenost mezi účastníky komunikace a jejich orientaci v prostoru. Každý účastník komunikace si udržuje určitou vzdálenost od ostatních komunikujících; ta je nazývána tzv. distančním kódem. Vzdálenost mezi účastníky komunikace se nazývá proximita. Člověk komunikuje v základních čtyřech proxemických zónách, přičemž jejich vzdálenosti se během rozhovoru mohou měnit podle komunikačního kontextu a zároveň se mohou lišit v jednotlivých kulturách. Umění odhadnout situaci a přizpůsobit jí své proxemické chování patří do základních komunikačních dovedností. Existují tyto zóny: *intimní vzdálenost* – do 45 cm, v této zóně probíhá komunikace s příslušníky rodiny a osobami, se kterými je navázán důvěrný styk. Narušení této zóny cizími lidmi vede k větší ostražitosti a zvýšení emocí; *osobní vzdálenost* – 45–120 cm, prostor pro blízké přátele a kolegy. Je zde možno pozorovat rysy obličeje. Když se osobní zóny jednotlivých účastníků hovoru liší, nastává tzv. proxemický tanec, tedy přibližování a oddalování účastníků hovoru, dokud nenaleznou společnou přijatelnou vzdálenost; *společenská vzdálenost* – 120–370 cm, určena pro formální rozhovory, setkání s cizími lidmi, není zde možnost dotekového kontaktu; *veřejná zóna* – 370 cm a více, komunikující většinou promlouvá k více osobám (např. učitelé, přednášející). (Žantovská, s. 73, 74)

Vnější vzhled – Komunikace také probíhá prostřednictvím řečnickova vzhledu, který se řadí do neverbální komunikace, neboť to jak řečník vypadá, vysílá informace o jeho osobě. Je sledován celkový vzhled komunikujícího, jeho charakteristické oblečení, které vypovídá o jeho sociálním statusu, profesi, atd., patří sem také úprava účesu a make-upu, volba barev atd. Tyto všechny faktory ovlivňují komunikační situaci. (Žantovská, 2008, s. 79, 80)

2.3 Masová komunikace

Vzhledem k zaměření práce, je dále vysvětlen pojem masová komunikace, neboť diskusní pořady jsou určeny pro veřejnost a probíhají v rámci institucí.

Pojem masová komunikace je podobně jako obecně komunikace špatně definovatelný a má mnoho konotací. Slovo „masový“ znamená velký počet, rozsah, množství, a „komunikace“ jak již bylo zmíněno vysílání a příjem sdělení či sdílení. Jednou z definic je: „*Masová komunikace zahrnuje instituce a postupy, jimiž specializované skupiny využívají technické prostředky (tisk, rozhlas, film, apod.) pro šíření symbolického obsahu směrem k rozsáhlému, nesourodému a široce rozptýlenému publiku.*“ (Janowitz In: McQuil, 2007, s.31) Existují roviny komunikace, které jsou spjaty s rovinami sociálními, v nichž lze masovou komunikaci pojmut jako celospolečenský proces komunikace.

Tyto roviny komunikace popsal a seřadil Denis McQuail takto:

- celospolečenská komunikace (např. masová komunikace),
- institucionální/organizační komunikace,
- meziskupinová komunikace,
- skupinová komunikace,
- interpersonální komunikace,
- intrapersonální komunikace.

Jednotlivé stupně znázorňují míru zastoupení ve společnosti. Tedy, celospolečenská komunikace není tak frekventovaná jako komunikace intrapersonální. (McQuail, 2007, s. 27-28)

Masová komunikace probíhá prostřednictvím masových médií, kterými jsou instituce šířící informace a kulturu. Mediální instituce lze dělit dle používané technologie (televize, tisk, rozhlas) a mění se v čase. Existuje několik společných rysů pro mediální instituce a to: produkují a distribuují symbolické obsahy, jsou součástí veřejné sféry a dle toho jsou regulovány, jsou svobodné a zároveň nejsou nadány mocí, zapojení je dobrovolné jak ze strany podavatele, tak příjemce. (McQuail, 2007, s. 32)

3 ŘEČNICKÝ STYL - ZÁSADY MLUVENÉHO PROJEVU

Řečnický styl se dle jeho zaměření dělí na monologické a dialogické žánry. Toto rozdělení spočívá ve formě odezvy na řečníka. U monologických řečnických žánrů se nepředpokládá okamžitá reakce na řečníkův výstup. U dialogických řečnických žánrů je reakce okamžitá, tedy respondent reaguje na moderátora a moderátor na respondenta a reagovat může i publikum, komunikace tedy probíhá ve formě otázek a odpovědí. Vzhledem k zaměření práce, budou stěžejním tématem především žánry dialogické. (Žantovská, 2008, s. 29)

Jak již bylo zmíněno, **monologické řečnické žánry** jsou takové, při kterých řečník neočekává okamžitou reakci, na kterou by následně on sám reagoval a tím ji dále rozvíjel. Nelze však říci, že odezva je nulová, protože pokud je fyzicky přítomno publikum, řečník vnímá jeho atmosféru a náladu, která mu dává zpětnou vazbu. Monologické řečnické žánry mají za úkol informovat, přesvědčovat, ovlivňovat a strhnou posluchače na řečnickovu stranu, což je podmíněno rétorickým umem řečníka. Do monologických řečnických útvarů řadíme: slavnostní proslovy, přednášky, referáty, koreferáty, diskusní příspěvky, sdělení. (Žantovská, 2008, s. 29-33)

Dialogické řečnické žánry se od monologických liší tím, že řečník očekává a vyžaduje okamžitou odezvu, na kterou může dále reagovat, čímž vzniká opakované střídání reakcí. Slovo dialog pochází z řeckého *dia-logos*, tedy „skrze slovo“ a označuje rozhovor mezi dvěma a více osobami. Stejně jako u monologických žánrů, tak i u dialogických je nutno správně a pohotově argumentovat a snažit se ovlivnit recipienta. Proto jsou zde neméně důležité dobré rétorické dovednosti řečníka a nepodceněná příprava. Do dialogických řečnických žánrů patří: diskuse, debata, beseda, polemika. (Žantovská, 2008, s. 37)

Diskuse je věcný rozhovor, který může být i odborného rázu, a má přinést poznání a objasnění diskutovaného tématu či problematiky. Dané téma by mělo být probíráno ze všech možných úhlů pohledu a účastníci diskuse by měli být schopni dobře reagovat, tím debatu rozvíjet a dostávat se k jádru problému. Řečníci by měli hovořit jasně, srozumitelně, stručně na základě faktů a měli by dodržovat sebekázeň, která

potlačuje odbíhání od tématu. Diskuse může být řízená nebo panelová. **Řízená diskuse** je vedena osobou, která usměrňuje diskutující, předává a odebírá jim slovo, kontroluje vyměřený čas a na závěr poděkuje účastníkům diskuse, případně stručně zrekapituluje výsledek a přínos diskuse. **Panelová diskuse** se podobá více volnému dialogu. Účastníci panelových diskusí jsou odborníci v dané problematice, kteří improvizovaným dialogem rozebírají předem určené téma. V panelové diskusi jako řídicí osoba vystupuje moderátor, který usměrňuje účastníky podle předem připraveného scénáře, dohlíží na to, aby každý vystupující měl stejný čas na přednesení svých názorů a zároveň neodbíhal od tématu a který na konci diskuse zformuluje závěry. (Žantovská, 2008, s. 38)

Debata je formou diskuse, při které se účastníci snaží prosadit nějaký cíl, plán, projekt a formy jeho uskutečnění. Stejně jako diskuse tak i debata musí mít svého moderátora, který usměrňuje debatující, dává jim prostor pro vyjádření a musí hlídat aby názory jednotlivých stran byly vyvážené a debata tím byla dynamická a atraktivní pro publikum. Debaty bývají ostřejší a dochází zde více ke konfrontacím mezi účastníky. (Žantovská, 2008, s. 39)

Účastníky **besedy** většinou pojí společný zájem, prožitek. Jedná se o harmonickou formu rozhovoru, jejímž předmětem je např. rozhovor o uměleckém díle, autorovi, vzpomínky pamětníků, atd. (Žantovská, 2008, s. 39)

Polemika se na rozdíl od besedy vyznačuje tím, že účastníci mají protichůdné názory, zájmy, stanoviska, atd. Je vždy konfliktní, neboť jednotlivé strany se snaží zvítězit nad protistranou a přesvědčit ji o pravdivosti vlastního názoru. Při polemice je důležitá znalost argumentačních a protiargumentačních technik. (Žantovská, 2008, s. 39)

3.1 Osobnost moderátora a jeho příprava

Osobnost řečníka, tedy i moderátora, je velice důležitá pro efektivitu výsledku projevu, který ovlivňují jeho zkušenosti, to jaký je, jaké má možnosti a osobní specifika. Prvky, které osobnost ovlivňují jsou osobní emoce, konstrukty a charakteristické rysy (to zda-li je extrovertní, introvertní, energický, pasivní, atd.). (Žantovská, 2008, s. 101)

Důležitým faktorem je **image**, kterou si moderátor pěstuje a díky které se učí zvýrazňovat své charizmatičké stránky. Televizní moderátor musí být charizmatičký, upravený, vhodně oblečený a musí dbát o svůj vzhled, aby na obrazovce vypadal reprezentativně. Autorka Irena Žantovská ve své knize popisuje několik typů image, a to: **self-image** – to jak řečník vnímá sám sebe; **vnímaná image** – to jak řečníka vidí ostatní, může se lišit od self-image; **získaná image** – taková image, kterou řečník získá kvůli pověsti nebo kvůli příslušenství k určité sociální, národnostní a profesní skupině; **vyžadovaná image** – tuto image řečník získává na základě pravidel pro komunikaci. (Žantovská, 2008, s. 102, 103)

Každý moderátor i respondent, který má vystoupit před publikem, by se měl věnovat pečlivé přípravě, neboť tvorba prezentovaného textu je náročný proces, který by se neměl podcenit, protože dobrá příprava vede ke správnému pochopení obsahu. Přestože moderátorovy výpovědi nejsou rozsáhlé, neměl by opomínat dostatečnou přípravu, která zkvalitní jeho výstup. Před samotným vystoupením by měly být provedeny tři základní jazykové operace a to:

Za prvé **onomatologická procedura** – v této fázi jsou vybírána vhodná slova, která přesně vystihnou obsah sdělení, vyjádří jeho postoj, pocity a pro publikum budou co nejsrozumitelnější a nejefektivnější. Autorka práce dodává, že moderátor, který si připravuje své vystoupení by měl volit slova v závislosti na respondentovi a publiku. Ne každý je znalý odborných názvů, a proto je nutno při jejich užití řádné vysvětlení. (Žantovská, 2008, s. 43)

Za druhé by měla být provedena **syntaktická procedura** – po té, co jsou vybrána příhodná slova, musí být následně poskládána do vět a větných struktur tak, aby mohla být publiku srozumitelně v souvislostech a gramaticky správně přednesena. Autorka dodává, že i když moderátorovi výpovědi nejsou obsáhlé (ve většině případů pokládá otázky), musí být srozumitelné jak pro respondenta, tak pro publikum. Otázkám moderátorů se více věnuje podkapitola 4.2. (Žantovská, 2008, s. 43)

Třetí fázi je **modulační procedura** – řečník si připravuje svůj projev po zvukové stránce za pomoci zvukových modulátorů, aby usnadnil divákům vnímání textu. Při tvorbě textu by měl řečník využívat specifických řečnických prostředků (viz podkapitola 2.1), které napomáhají větší efektivitě sdělení. (Žantovská, 2008, s.43)

4 MEDIÁLNÍ ROZHOVOR JAKO ŽÁNŘ VEŘEJNÉHO PROJEVU

Veřejné monologické projevy byly populární především v minulosti. V devadesátých letech se trend monologických projevů proměnil a především kvůli rozrůstajícím se médiím začal být atraktivnější trend **mediálních rozhovorů**, zatímco monologické projevy se přesunuly na slavnostní a oficiální příležitosti (viz kapitola 2). S touto proměnou vznikly větší požadavky jak na moderátora, tak na respondenta, neboť se oba musí přizpůsobovat vzniklým komunikačním situacím, které se v čase rozhovoru neustále mění a mohou být konfrontačního až kontroverzního charakteru. (Čmejrková, Hoffmannová a Kraus, 2003, s. 80)

V této kapitole bude kladen důraz na tzv. *institucionální mediální rozhovory*, tedy takové, ve kterých moderátor či moderátoři zastupují instituci, v tomto případě instituci televize. Mediální rozhovory mohou mít nejrůznější podobu v závislosti na tématu a na počtu účastníků. (Čmejrková et al., 2013, s. 46)

Rozhovoru se může účastnit jeden moderátor, jeden respondent za přítomnosti publika. S tímto typem rozhovorů se můžeme setkat v pořadu Události a komentáře ČT 24.

Ve studiu mohou být také dva moderátoři s jedním respondentem za přítomnosti publika a rozhovor probíhá v rámci relace jako např. v pořadu Snídaně s Novou.

Rozhovor může také probíhat tak, že si jeden moderátor pozve do pořadu dva a více respondentů, kteří před publikem sdílejí opačná stanoviska, nad probíraným tématem diskutují a často se dostávají do konfrontací. Příkladem těchto pořadů jsou Otázky Václava Moravce vysílány Českou televizí či Partie vysílána TV Primou.

Dalším typem mediálního rozhovoru je sestava jednoho moderátora, skupiny respondentů, kteří zastávají protichůdná stanoviska a moderátor jim postupně udílí slovo, a publika. V tomto typu rozhovoru jsou názorově protichůdné skupiny zastoupeny jak ze strany odborníků, tak i laiků, kteří se dostávají do ostrých konfrontací. Příkladem tohoto pořadu je pořad Máte slovo s Michaelou Jílkovou uváděný na České televizi. Počet účastníků rozhovoru ovlivňuje jeho průběh, protože je

rozdíl, jestli respondenta zpovídá jeden moderátor nebo dva, jestli odpovídá sám anebo jestli proti němu stojí oponent. (Čmejrková et al., 2013, s. 46)

Mediální rozhovory můžeme dělit také podle tématu a účelu rozhovoru. Autorka Helena Čertíková uvádí tyto základní typy rozhovorů:

- **informativní rozhovor** – moderátor se pouze snaží získat informace pro publikum prostřednictvím otázek. Tento typ rozhovorů může být i velmi krátký např. ve zpravodajství, při kterých moderátor položí dvě až tři otázky, na které respondent reaguje. Moderátor by měl být na probírané téma připraven, ale tato nutnost není tak velká jako u rozhovorů konfrontačních, neboť zde ve většině případů stačí, aby moderátor položil prvotní otázku, na kterou respondent reaguje a poté se ptá na základě předcházející odpovědi; (Čertíková, 2012, s. 97)
- **konfrontační rozhovor** – na rozdíl od informativních rozhovorů musí být moderátor dobře připraven, aby mohl pohotově reagovat a přesně argumentovat na odpovědi respondentů. Moderátor by neměl být agresivní a měl by rozhovor držet na úrovni a prokazovat respondentovi úctu a respekt, a pokud vede rozhovor s více respondenty s protichůdnými názory, měl by dát oběma stejný prostor a být nestranný; (Čertíková, 2012, s. 97)
- **investigativní rozhovor** – založen také na konfrontaci, ale úlohou moderátora je zde zjistit, jak se věci skutečně staly. Otázky by měly být pokládány tak, aby respondenti nemohli uniknout odpovědím a nemohli odpovídat jen z části. Moderátor by měl docílit toho, aby byly odhaleny veškeré okolnosti probíraného tématu; (Čertíková, 2012, s. 97)
- **portrétní rozhovor** – cílem tohoto rozhovoru je představit nějakou známou či zajímavou osobnost. Moderátor by měl být na rozhovor připraven a měl by respondenta dobře znát, aby se neptal pouze na otázky, které jsou publiku známy. Není však dobré, aby moderátor a respondent byli v blízkém vztahu, protože to vede k menší zvědavosti moderátora, a nebo rozsáhlému rozhovoru, který bude zajímavý pro respondenta i moderátora, ale pro diváka bude nesrozumitelný a neatraktivní. (Čertíková, 2012, s. 97-98)

Existuje ještě více typů rozhovorů dle tématu a účelu (např. zábavné rozhovory, propagační rozhovory, inspirativní rozhovory, atd.), podstatou této práce je ukázat, co mají rozhovory společného, a to úlohu moderátora, který do rozhovoru vstupuje s určeným cílem, a prostředky, které ho k cíli dovedou. (Čertíková, 2012, s. 97, 98)

4.1 Příprava a realizace rozhovoru

Na každý rozhovor je nutná příprava, ale míra přípravy závisí na typu rozhovoru a může se lišit. Platí, že u informativních rozhovorů, při kterých, jak již bylo zmíněno, moderátor pouze získává od respondenta informace, nemusí být příprava tak složitá jako např. u politických diskusí, kde moderátor musí dobře znát probírané téma, aby mohl dobře pokládat otázky a správně argumentovat. V přípravě musí moderátor také zohlednit sám sebe, tedy např. to, jaký typ rozhovoru mu vyhovuje, jestli se rád dostává do konfrontací, nebo jestli preferuje poklidný průběh rozhovoru, důležité je také aby si uvědomil, jaké jsou jeho silné a slabé stránky a v čem se má zdokonalovat. (Čertíková, 2012, s. 105)

Důležitou částí je studium tématu, které bude v rozhovoru probíráno. Moderátor musí dobře znát problematiku, o které bude jeho respondent hovořit, aby chápal souvislosti v kontextu. Důležité je, aby si moderátor určil záměr a cíl rozhovoru, tedy co vše chce od respondenta zjistit, kam ho chce dostat apod. a podle toho zvolil svoji roli (zda se bude pouštět do polemik, zda bude pouze poslouchat, co respondent říká, atd.). Moderátor by měl znát dobře nejen téma, ale i svého respondenta. Měl by si zjistit základní bibliografické údaje a to, jak respondent reaguje na otázky, jak funguje před kamerou, jak se vyjadřuje a jak se chová, proto je dobré s respondentem udělat tzv. *předběžný rozhovor* – tedy krátký rozhovor před samotným začátkem rozhovoru, kdy se moderátor snaží navodit příjemnou atmosféru a navázat lidský kontakt s respondentem a díky tomu zvolit svou strategii. (Čertíková, 2012, s. 105-107)

Dále musí být provedena analýza publika a to z pohledu sociologického (věk, pohlaví, stav, zaměstnání, příjem, náboženství a další faktory, např. kultura) a psychologického (připravenost publika, naladění publika, atd.). Každý typ publika vyžaduje jiný přístup. Moderátor by tedy měl své publikum definovat a na tomto základě volit své vystoupení tak, aby rozhovor byl pro publikum co nejefektivnější. Analýzu publika popisuje autorka Irena Žantovská jako důležitou část tvorby řečnického textu, avšak při moderování je tato fáze také důležitá, neboť moderátor musí své otázky klást v závislosti na publiku, pro které je rozhovor připravován. (Žantovská, 2008, s. 88)

Moderátor by měl mít připravenou určitou dramaturgii, podle které bude v rozhovoru postupovat. Není však správné, aby měl moderátor dopředu přesně připravené otázky, které bude pokládat, protože tím by přestal respondenta poslouchat a nereagoval by na jeho odpovědi. Rozhovor může být veden dvěma způsoby a to: **rozšiřujícím postupem** – rozhovor začíná na konkrétních faktech, která se rozšiřují na obecnější a širší pohled, a **zuzujícím postupem** – rozhovor začíná obecnými věcmi a postupně přechází ke konkrétním událostem a faktům. Oba způsoby rozhovorů mají stejnou váhu, platí, že to, co má být v rozhovoru zdůrazněno, je umístěno na konec rozhovoru a tvoří pointu. (Čertíková, 2012, s. 107-109)

Moderátor musí také zohlednit prostředí, ve kterém se rozhovor bude realizovat. Rozhovor ve studiu má výhodu pro moderátora, protože toto prostředí dobře zná, je zajištěn technický servis a nahraný materiál se může okamžitě zpracovávat. Nevýhodou je, že respondent se ve studiu nemusí cítit příjemně a může být nervózní, proto je dobré respondenta nejprve po studiu provést, ukázat mu technické vybavení a seznámit ho se štábem. Rozhovor se může uskutečnit i v domácím prostředí respondenta, ve kterém se cítí dobře a je přirozený, moderátor může využít detaily, které tento prostor nabízí (např. knihy, fotografie, obrazy, atd.). Natáčení může probíhat jak v interiéru, tak v exteriéru. Pokud moderování probíhá v exteriéru, je nutno brát v potaz možné rušivé elementy. (Čertíková, 2012, s. 98, 99)

V přípravě rozhovoru je nutno zohlednit, jestli bude vysílán přímým přenosem nebo ze záznamu, oba tyto typy mají své výhody a nevýhody. Nevýhodou živého vysílání je, že rozhovor může být stresující jak pro moderátora, tak pro respondenta, protože si dávají pozor na to, co říkají, neboť to bude okamžitě přeneseno publiku. Výhodou je

autentičnost, která je pro diváka atraktivní. Rozhovory, které jsou vysílány ze záznamu, mají výhodu v tom, že moderátor i respondent nejsou stresováni, neboť se nahrávky upravují. Nevýhodou může být pasivita a nízká koncentrace účastníků rozhovoru, čímž se může vyskytovat nepřesnost ve vyjadřování. Nevýhodou vysílání ze záznamu je pro respondenta fakt, že jeho výpovědi mohou být upravovány, či zcela zkresleny, dle novinářské etiky je tento způsob zpracování nahrávky nepřijatelný. (Čertíková, 2012, s. 99, 100)

Autorka Irena Žantovská uvádí, že rétorický projev musí být řádně nacvičen. Jako nejlepší pomůcku doporučuje využití kamerového záznamu, kde může řečník analyzovat své chyby. Stejným způsobem může posloužit i zrcadlo. Autorka práce dodává, že této možnosti by měli využívat i moderátoři, kteří by si měli svá vystoupení pouštět ze záznamu, analyzovat chyby a následně se z nich poučit a odstranit je. (Žantovská, 2008, s. 94, 95)

4.2 Otázky moderátorů, odpovědi respondentů a vzájemná interakce

Mediální rozhovor je dialog mezi dvěma a více osobami s orientací k publiku, které je třetí stranou, která přijímá sdělení. Publikum může být nepřítomné, nebo-li tušené, v některých typech pořadů je navíc publikum přítomno ve studiu. Moderátor musí otázky formulovat směrem k publiku a zároveň upřesňovat odpovědi respondentů (např. zopakováním odpovědi, shrnutím faktů, atd.). Autorka práce dodává, že shrnovány a opakovány by měly být pouze zásadní informace. Pokud se jedná o dlouhý rozhovor, není možné, aby moderátor opakoval publiku vše, co bylo řečeno. Také respondent musí své odpovědi formulovat směrem k publiku, v některých případech respondent sám publikum oslovuje (např. „*To možná diváci zapomněli.*“). Tímto vzniká složitá komunikační situace, kdy moderátor oslovuje respondenty s ohledem na publikum, respondent komunikuje s moderátorem a v případě, že je respondentů více, komunikují i mezi sebou s ohledem na publikum. (Čmejrková, Hoffmannová a Kraus, 2003, s. 84-87)

Dále budou uvedeny základní typy otázek, které může moderátor pokládat, a následně budou rozebrány odpovědi respondentů.

Otázka je definována jako jakákoliv žádost o poskytnutí informace, ne pouze výpověď která má podobu otázky. Během mediálního dialogu moderátor užívá mnoho promluv, které slouží k vedení rozhovoru, které otázkami nejsou (např. udílení slova, výzvy, konstatování, shrnutí, aj.). Moderátor klade volné otázky, aby se respondent rozhovořil o dané problematice sám, nebo naopak klade takové otázky, u kterých respondent nemá šanci vyhybavé odpovědi a musí odpovědět přímo. (Čmejrková, Hoffmanová a Kraus, 2003, s. 93)

Autorka Helena Čertíková uvádí tyto typy otázek:

- **uzavřená otázka** – vyžaduje pouze jednu přímou a jednoznačnou odpověď, možností je také odpověď ano či ne. Pokud moderátor klade pouze tento typ otázek, rozhovor se dále nerozvine, protože respondent bude pravděpodobně odpovídat stručně a nebude se cítit moc příjemně. Tento typ otázek je dobrý pro rozhovory, které jsou omezeny krátkým časovým úsekem, kdy moderátor potřebuje, aby respondent o tématu poskytl jen základní informace; (Čertíková, 2012, s. 100)
- **otevřená otázka** – poskytují respondentovi větší prostor pro sdělení svých postojů, myšlenek, atd. Používají se tehdy, když moderátor chce, aby se respondent rozhovořil na dané téma, může se však stát, že pokud budou kladeny samé otevřené otázky, respondent odstoupí od tématu. Ideální je, když se kombinují otevřené otázky s uzavřenými, přičemž otevřené otázky je lepší klást na začátku a uzavřené na konci rozhovoru, protože vyústí do konkrétní odpovědi; (Čertíková, 2012, s.101)
- **alternativní otázka** – má podobu uzavřené otázky, ve které dává moderátor respondentovi na výběr z různých variant (např. „*Bylo to nahrané naživo, nebo to šlo ze záznamu?*“). Moderátor si musí dát pozor, aby jednu z variant respondentovi nevnucoval, což by mohlo vést k nepravdivé odpovědi; (Čertíková, 2012, s.101)
- **sugestivní otázka** – touto otázkou moderátor podsouvá respondentovi odpověď, má manipulativní charakter a v moderátorské praxi by se neměla vyskytovat (např. „*Určitě si myslíte, že je to správná věc, je to tak?*“); (Čertíková, 2012, s. 101, 102)

- **zdvojená otázka** – moderátor se ptá na dvě, nebo více věcí najednou. To vede k nižší srozumitelnosti otázky a respondent často odpovídá jen na část, proto by se tento typ otázek neměl používat; (Čertíková, 2012, s. 102)
- **proti otázka** – jedná se o zodpovězení otázky další otázkou (např. *a: „Můžete vysvětlit, jak se stalo, že se na trhu objevil tento nekvalitní výrobek?“*, *b: „Myslíte si, že výrobek je nekvalitní?“*), často se užívají v konfrontačních rozhovorech, kdy tyto otázky dávají možnost čelit námitkám a útokům; (Čertíková, 2012, s. 102)
- **kontrolní otázka** – slouží k zopakování již řečených faktů, čímž se moderátor ubezpečí, že odpovědi správně rozuměl. Kontrolní otázka nemusí být vždy konstruována jako otázka, ale jako konstatování, kterým dává moderátor respondentovi zpětnou vazbu k jeho výpovědi; (Čertíková, 2012, s. 103)
- **řečnická otázka** – jedná se o otázku, která vyzívá publikum k přemýšlení nad problematikou, čímž ho aktivizuje. Čertíková, 2012, s. 103)

Autorka Světlá Čmejrková ještě popisuje **otázku doplňovací** – moderátor položí otázku, s použitím tázacích slov kdo, co, kdy, kde, a požaduje, aby respondent toto místo přesně doplnil. (Čmejrková, Hoffmannová a Kraus, 2003, s. 92)

Moderátor by jednotlivé typy otázek měl kombinovat, aby byl rozhovor pestrý a srozumitelný, také by si měl dávat pozor, aby otázky byly srozumitelné a ne moc dlouhé, aby na ně mohl respondent snadno odpovědět. (Čertíková, 2012, s. 104)

Mediální rozhovor, jak již bylo zmíněno, je orientován na publikum, a jeho úkolem je přinést informace nebo názory respondentů. Jednotliví řečníci by spolu měli kooperovat, tedy respondent by měl respektovat moderátora, který celý rozhovor řídí, měl by mu odpovídat na otázky. Moderátor by měl být neutrální k výrokům a názorům respondenta, a pokud chce komentovat jeho stanoviska, měl by vystupovat za publikum. Moderátorskou nestrannost ukládá institucionální komunikace, ve které by moderátor neměl vyjadřovat souhlas ani nesouhlas s respondentem. Pokud je ve studiu více respondentů, nemělo by se stát, že jednomu z nich bude moderátor pokládat podpůrné a mírné otázky, zatímco druhému otázky agresivní. Důležité je, aby protistrany získali v diskusi stejný prostor pro vyjádření. Pokud moderátor vysloví nějaké hodnocení respondentových odpovědí, provádí to pomocí třetí osoby. V případě, že

moderátor klade obzvlášť nepříjemné otázky, kterými ohrožuje postavení respondenta, opírá se velmi často o cizí zdroj, čímž si udržuje svou nestrannost. (Čmejrková, Hoffmannová a Kraus, 2003, s. 89, 90, 102, 103)

Moderátoři užívají tzv. *reformulace*, tedy techniku, kterou usměrňují respondenta a shrnují jeho předcházející odpověď, ze které vybírají nejpodstatnější informace. Reformulace může být kooperativní, nebo provokativní a vzhledem k tomu, že je respondentova odpověď zkrácena, vyvolává většinou další respondentovu reakci. Stejně jako moderátor provádí reformulaci respondentových odpovědí, respondent může provádět reformulaci moderátorových otázek tak, aby mu více vyhovovaly a mohl na ně odpovědět. (Čmejrková, Hoffmannová a Kraus, 2003, s. 103-107)

Úloha moderátora se ztěžuje, neboť ne každá reakce respondenta je odpovědí na otázku. Existují dvě kritéria odpovědí. Prvním je *relevance*, kterou popsal Schegloff (1972)¹, která spočívá v tom, že pokud byla řečena první část dvojice (otázka), musí následovat i druhá část (odpověď), pokud druhá část, tedy odpověď, nepříjde, publikum to zaznamená. Druhé kritérium, *situační vhodnost*, popisuje, že nestačí pouze holá odpověď, i přesto že je přesná, pokud se očekává, že se respondent rozhovoří. Odpovědi mohou být přímé, nebo vyhýbavé. Moderátoři se snaží od respondenta získat přímou odpověď a podle toho volí své otázky, přičemž může k přímé odpovědi respondenta nutit jen do jisté míry, protože pokud se mu přímé odpovědi nedostane, nemůže jednu otázku pokládat stále dokola. Respondenti také mají své strategie, jak odpovídat na otázky, na které nechtějí zpřímá odpovědět, např. respondent zprvu souhlasí se slovy moderátora či druhého respondenta, které následně vyvrátí slovy: ale, nicméně, aj.; respondent může nesouhlasit s formulací otázky, čímž odběhne od tématu, může ale také otázku zcela odmítnout odpovědí: bez komentáře. (Čmejrková, Hoffmannová a Kraus, 2003, s. 90-98)

Během diskusních rozhovorů je důležité, aby účastníci uměli správně argumentovat, a tím přesvědčili protistranu o svém stanovisku. Pokud osoba, která se snaží publikum či protistranu přesvědčit, není publiku a protistraně známá, záleží z počátku na jeho vzhledu (image – viz podkapitola 3.1) a na dovednosti navázání

---

¹ Emanuel A. Schegloff - americký vědec, zabývající se konverzační analýzou.

kontaktu. Pokud publikum bude mít z řečníka neutrální dojem, nebudou jeho argumenty přijímány. Důležité je tedy nejen aby řečník správně argumentoval, ale aby své argumenty podpořil svým výstupem. Při správném argumentování je podstatné definovat jednotlivé pojmy, aby byly všem srozumitelné, a stanovit tvrzení, které chce řečník prokázat. Tvrzení by měla být jednoznačná, krátká a měla by vystihovat základní myšlenku. Během diskuse by měl první vystoupit řečník, který se snaží argumenty prosadit správnost tvrzení, poté by měl vystoupit druhý řečník, který pomocí protiargumentů bude tvrzení vyvracet. Důležité je eliminovat irelevantní otázky, které podstatně nesouvisí s tématem. (Toman, 1974, s. 142, 143, 154, 155)

Řečník, by měl mít připraveno více argumentů, které by mu pomohly podpořit jeho stanoviska, jeden či dva argumenty stačí v případě, že jsou naprosto přesvědčivé a nenapadnutelné. V úvodu diskuse by řečník měl užít druhý nebo třetí nejsilnější argument, v průběhu pak mohou být argumenty slabší. Na konci diskuse by měl přijít argument nejsilnější. Tvrzení, která nejsou podložena věcnými důkazy, jsou pouze řečnickovým míněním, a tedy protistrana a publikum je nemusí brát jako argumenty. Během diskuse je dobré užívat přirovnání a příklady, které jsou publiku dobře známy, proto je důležité seznámit se s cílovou skupinou (viz podkapitola 4.1). (Gruber, 2009, s. 57, 66)

5 HISTORICKÝ VÝVOJ MODEROVÁNÍ

Moderování je úzce spjato s rétorikou, která vznikla v 5. stol. př. n. l. v Řecku. Prvními učiteli rétoriky byli Korax, který je i autorem první učebnice řečnictví a Teisás, který pocházel ze Sicílie. Významný byl Gorgiás z Leontýn, který přišel do Athén a začal zde rétoriku vyučovat. Ve starověku byl pro rétoriku významný především Sokrates, Platon, Aristoteles a Demosthénés.

Ve středověku byli předchůdci moderátorů především trubadúři, vrátní, komorní, kteří působili na hradech a např. řídili rytířské turnaje. V této době se umění rétoriky nepodporovalo, spíše byly důležité náboženské texty a liturgie. Mezi významné středověké řečníky patří Erasmus Rotterdamský, Martin Luther, Jan Sturm, kteří se zasazovali o obnovení zájmu o rétoriku. V českých zemích se rétorika vyučovala na Karlově univerzitě a na nově vzniklé Pražské rétorské škole, kterou založil Jindřich z Isernie a Mikuláš Tibina.

Významní představitelé české středověké rétoriky byli: Jan Hus, Jan Milíč z Kroměříže, Václav Budovec z Budova.

Významní představitelé české novověké rétoriky byli: Jan Blahoslav, Jan Amos Komenský, Bohuslav Balbín, Josef Dobrovský, Josef Jungmann, F.L. Rieger, Karel Sladkovský, T.G. Masaryk

Na přelomu 17. a 18. století byla první zmínka o profesi moderátora ve spojitosti s průvodem společenských akcí.

Na konci 19. století byli moderátoři využíváni k vedení předvolebních kampaní v USA. Rozvoj moderátorské profese v první polovině dvacátého století byl podmíněn vývojem rozhlasu a televize.

Následně budou uvedeny hlavní mezníky vývoje televize a televizního vysílání.

O první přenos obrazu na dálku se zasadil skotský hodinář Alexander Bain v roce 1843. V roce 1883 vynalezl Paul Nipkow kotouč, který umožňoval rozklad obrazu a nazval ho elektronickým teleskopem. Tím vznikla první mechanická televize. Začala vznikat také elektronická televize, jejímž základem byla spínací elektronika – ikonoskop, jež

vycházela z katodové trubice vynalezené Ferdinandem Braunem roku 1897. První použitelnou mechanickou televizi předvedli J. L. Baird a C. F. Jenkins v roce 1925. Od té doby probíhal vývoj mechanické i elektronické televize až do 30. let, kdy se mechanická televize přestala vyvíjet. (Verner, 2010b, 120-122)

V **Anglii** první pokusné vysílání zahájila britská BBC v roce 1926. Až v roce 1936 začala BBC vysílat pravidelně. Druhý program začala BBC vysílat od roku 1964 a od roku 1969 začala vysílat barevně první program a ITV, která byla komerční. Do roku 1982 byly ve Velké Británii vysílány tři programy a to BBC 1, BBC 2 a ITV. Významnou moderátorkou zpráv na ITV je Julie Etchingram. (Verner, 2013, s. 28) (Verner, 2010a, s. 110)

Americké vysílání probíhalo pokusně stejně jako v Británii ve 20. letech. Pravidelné vysílání bylo zahájeno v roce 1941. První komerční televize vznikla v Mississippi v roce 1947. Dne 26. 9. 1960 proběhla první televizní debata kandidátů na prezidenta Spojených států Nixona a Kennedyho, kterou moderoval Howard K. Smith. V roce 1948 byl zaveden systém kabelové televize, který v 80. letech začal být vzájemně masivně propojován a tím vznikali tzv. superstanice (např. WOR – TV New York, WGN – TV Chicago, WTBS – TV Atlanta, a další). Významnými moderátory zpráv jsou v Americe Dan Rather (CBS) a Tom Brokaw (NBC) (Verner, 2013, s. 66), (Verner, 2010a, s. 110), (Melatínský, online, cit. 2014-11-23), (Česká televize, online, cit. 2014-11-24)

5.1 Vývoj televizního vysílání v Česku

Ve třicátých letech dvacátého století probíhaly v Československu pokusy s mechanickou televizí, které byly zpomaleny druhou světovou válkou. První pokusné vysílání v Československu proběhlo 23. 3. 1948 z Tanvaldu, které uskutečnili vědci Vojenského technického ústavu. Druhé pokusné televizní vysílání proběhlo v květnu 1948 na mezinárodní výstavě rozhlasu MEVRO v Praze. První pokus bezdrátového televizního přenosu se uskutečnil 4. 7. 1948 z XI. všesokolského sletu

na Strahově. Na počátku studené války byl rozvoj televizního vysílání v Československu utlumen. Roku 1952 vláda dala příkaz k urychlenému spuštění televizního vysílání, a to ze snahy kopírovat sovětský systém, předstihnout kapitalismus a rušit signál, který do Československa pronikal ze západu, díky tomu vzniklo Studio Praha v Měšťanské besedě ve Vladislavově ulici v Praze. Zde bylo dne 1. 5. 1953 zahájeno zkušební vysílání, ve kterém vystoupil František Filipovský. (Končelík, 2010, s. 157-159)

Pravidelné vysílání zahájilo Studio Praha 25. 2. 1954, přičemž první půlrok vysílala televize dvakrát až třikrát týdně, poté čtyřikrát, od roku 1955 šestkrát v týdnu a nakonec 29. 12. 1958 bylo vysílání zahájeno každodenně. (Končelík, 2010, s. 159-160)

Původní pořady byly vysílány živě, kvůli chybějícímu záznamovému zařízení (např. z Měšťanské besedy se vysílaly divadelní hry, které zde byly zinscenovány). Záznamové zařízení se používalo již v roce 1958, ale až v roce 1966 převážilo vysílání ze záznamu nad vysíláním živým. (Končelík, 2010, s. 160)

Československá televize byla do konce 50. let součástí rozhlasu, řízeného ministerstvem kultury, kterému programově podléhala. Z počátku nebyli zaměstnanci Československé televize vybíráni podle třídního původu ani členství v KSČ, což se v 50. letech změnilo, protože komunistický režim chtěl do televize, která se stávala stále mocnějším médiem, dosadit prověřené lidi. (Končelík, 2010, s. 161)

Od počátku vysílání vystupovali na obrazovkách televizní hlasatelé. První hlasatelkou Československé televize byla *Jarmila Šusterová*. Dalšími hlasateli byli např. *Saskia Burešová*, *Miloš Frýba*, *Milena Vostráková* a další. Televizní hlasatelé na obrazovkách vystupovali až do roku 2006. (Verner, 2010a, s. 111)

S počátkem vysílání vznikaly nové televizní pořady. V roce 1953 vznikl pořad pro děti ***Rozmarýnek***, který moderovala *Štěpánka Haničincová*. V pořadu se objevoval oblíbený Čertík Bertík. Byly zde pouštěny pohádky, písničky a hrály se různé hry. (Československá filmová databáze, online, cit. 2014-11-24)

Česká televize roku 1955 přestavila autobus na přenosový vůz, což umožnilo televizní technice opustit studio a pořady mohly být vysílány živě. První přímý přenos byl z hokejového utkání 11. 2. 1955 v Praze na Štvanici, kde se utkala Praha se

švédským IF Leksandem. Sportovní přenosy byly divácky atraktivní a napomáhaly k rozšiřování televizorů do domácností. Dne 28. 1. 1956 se uskutečnil přímý přenos ze zimních olympijských her v Itálii, což byl první přímý přenos ze zahraničí. (Končelík, 2010, s. 162)

Zpravodajství Československá televize ve svém počátku přebírala z rozhlasu. Dne 11. 3. 1956 spustila první vlastní zpravodajský pořad **Branky, body, vteřiny** (vysílané do dnes) a od roku 1958 i **Televizní noviny**, které hlásila *Kamila Moučková s Jaroslavem Bouzem*. (Končelík, 2010, s. 162)

Prvním televizním seriálem byla v roce 1959 **Rodina Bláhova**. Oblíbenými pořady byly **Hádej, hádej, hadači**, které moderoval *Jan Pixa* a dětské pořady, které moderovala mj. již zmíněná *Štěpánka Haničincová*. (Končelík, 2010, s. 163)

Publicistický pořad **Zvědavá kamera** odvysílal v roce 1964 reportáž *Volba povolání*, autorky *Otty Bednářové*, která poukazovala na problémy v Československu. Reportáž představovala konkrétní případ z Vysokého Mýta, kde byli žáci přijímáni na střední školu prioritně dle třídního původu a ne na základě jejich znalostí. (Bednařík, Jiráková a Köpplová, 2011, s. 302)

Pořad *Zvědavá kamera* je spojen s tzv. Jezerní aférou. Pořad roku 1964 odvysílal dvě reportáže *Tajemství Čertova jezera* a *Archivy z jezera*, které pojednávaly o objevení dřevěných beden na dně jezera, ve kterých byly tajné nacistické dokumenty. Tyto dvě reportáže sloužily jako dezinformační materiál proti západnímu Německu. Operace měla název Neptun a řídilo ji Ministerstvo vnitra a StB, která zinscenovala nález nacistických dokumentů. Československá televize i přes pochybnosti dezinformační účel neodhalila. Jednalo se o první případ zneužití televize Ministerstvem vnitra, od roku 1970 dodávalo Ministerstvo vnitra své materiály do televize pravidelně. (Česká televize, online, cit. 2014-11-23)

Československá televize se připojila ke snaze proměnit politické uskupení a několik měsíců v roce 1968 vysílala na základě zájmů občanů, divácky oblíbené byly např. diskusní pořady **Věc veřejná** (*Jiří Kantůrek*, pořad zrušen v roce 1967, 1968 pod dohledem opět obnoven) **Mezi námi** či **Sondy**. (Končelík, 2010, s. 183) (Bednařík, Jiráková a Köpplová, 2011, s. 302, 308)

Prvním talk show Československé televize byl pořad **Bumerang**, vysílaný od roku 1968, s moderátory *Milanem Lasicou* a *Júliem Satinským*. Jednalo se zábavný pořad do kterého byli zváni zajímaví respondenti, kterých se moderátoři ptali na soukromý i pracovní život. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-11-25)

5.1.1 Období Pražského jara a následné normalizace

Média v Československu podléhala cenzuře vládní strany až do období tzv. Pražského jara, kdy odstartoval občanský obrodný proces demokratických principů, cenzura byla předána ministerstvu kultury a již nebyla tolik respektována. V srpnu 1968 se Československá televize postavila proti okupaci Sovětských vojsk, která se snažila obsadit televizní studia, a vysílala z improvizovaných míst (např. z Tesly v Hloubětíně, z administrativní budovy na Zahradním Městě či z televizní budovy na Kavčích horách, která byla rozestavěna). S následným příchodem normalizace proběhly v Československé televizi personální čistky a programové změny. Začaly se vysílat propagandistické pořady, které se hlásily k normalizaci a které vznikaly spoluprací televize, StB a ministerstva vnitra (např. ***Vlastenci bez hranic, Svědectví od Sieny*** - diskreditoval osobnosti pražského jara). Stranické kontrole podléhalo zpravodajství i publicistika, byli prověřováni i externí spolupracovníci, čímž se eliminovala možnost proniknutí nežádoucích osob i textů. (Končelík, 2010, s. 189-192, 238-242)

Dne 21. 3. 1968 byl poprvé odvysílán pořad **Sondy**, který připravoval *Jiří Kantůrek*. Tématem bylo *Co se vlastně změnilo?*, kdy tvůrci pořadu dojížděli za občany a ptali se jich na názory ohledně ekonomické reformy. Jiří Kantůrek byl později za proreformní chování z České televize vyhozen. (Česká televize, online, cit. 2014-11-03)

Dne 10. 5. 1970 vznikl druhý program, který měl vysílat zábavní, vzdělávací a dokumentární pořady. Díky postupné výstavbě studia na Kavčích horách v 70. letech mohla Československá televize rozšiřovat vysílací dobu. (Končelík, 2010, s. 241)

První pokusné barevné vysílání bylo realizováno roku 1970 z mistrovství světa v lyžování v Tatrách a následně 9. 5. 1973 zahájil druhý program pravidelné barevné vysílání. První program začal barevné vysílání 9. 5. 1975. (Končelík, 2010, s. 241)

Během normalizačního období byly velice populární televizní seriály, které se staly nástrojem přesvědčování o výhodách života v socialismu. Významným scénáristou těchto seriálů, které měly upevňovat morálku, byl *Jaroslav Dietl*, který napsal seriály *Nejmladší z rodu Hamrů*, *Muž na radnici*, *Okres na severu*, *Nemocnice na kraji města* (tento seriál byl divácky nejoblíbenější a nebyl tolik ideologicky zahlcen). Dalšími oblíbenými seriály, které přinášely obraz ze života v socialismu byly: *Dynastie Nováků*, *My všichni školou povinní*, *Chlapci a chlapi* a dětské pořady: *Arabela*, *Létající Čestmír* či *Pan Tau*. (Končelík, 2010, s. 242)

Divácky oblíben byl revuální pořad *Televariété*, vzniklý v roce 1970, který moderovala *Jiřina Bohdalová* s *Vladimírem Dvořákem*. Autorka dodává, že *Televariété* se vysílalo dvacet pět let. Tento pořad je i v současnosti divácky oblíbený a velice často se reprizuje. Jiřina Bohdalová v pořadu projevila své schopnosti propojit moderování s hereckým uměním (viz scénky, které byly v tomto pořadu předváděny). Naopak Vladimír Dvořák zde projevils svou dramaturgickou schopnost, dokázal odhadnout cílovou skupinu, dle které volil témata, hosty atd. (Česko-slovenská filmová databáze,online, cit. 2014-11-26)

Diskusní pořad *Vysílá studio Jezerka* vznikl v roce 1975 a byli do něj zváni respondenti z umělecké branže, hrdinové socialistické práce a sportovci. Součástí pořadu byla reportáž, která danou osobu představovala při práci. Autorem pořadu a také prvním moderátorem byl *Jan Zelenka*. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-11-23)

Vědomostní soutěž *Deset stupňů ke zlaté* vysílala Československá televize od roku 1975 s moderátory *Přemkem Podlahou* a *Zuzanou Neubauerovou*. Jednalo se o televizní vědomostní soutěž, ve které se soutěžící snažili dostat na desátý schod a vyhrát finanční odměnu. Autorka dodává, že Přemek Podlaha se zde stal velice divácky oblíbeným, což se projevilo následně i v oblíbenosti jeho pořadu o zahrádkářství. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-11-27)

První televizní reality show byl pořad *Zpívá celá rodina*, vysílaný od roku 1975 s moderátorem *Vladimírem Dvořákem*. V pořadu vystupovaly rodiny, které představovaly divákům a porotě své pěvecké umění. Pořad byl atraktivní také tím, že zde nesoutěžili jednotlivci, ale celé rodiny. (Česká televize, online, cit. 2014-12-02), (radiotv.cz, online, cit. 2015-01-13)

Pořad *Křeslo pro hosta*, který moderovali *Zdena Vařechová* a *Vladimír Menšík*, vysílala Československá televize od roku 1980. Do pořadu byli zváni zajímaví respondenti, kterých se mohlo publikum ptát na otázky. Autorka dodává, že respondenti byli účelově vybíráni, aby vyhovovali stranické ideologii. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-11-28)

Populární byl zábavný pořad, vysílaný od roku 1981, *Šest ran do klobouku*, který moderoval *Pavel Lukeš*. Pořad se vysílal tři a půl roku. V pořadu soutěžily čtyři dvojice, kterým byly pokládány zábavné otázky. Ve finále se museli soutěžící strefovat vyhranými míčky do klobouku. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-01-05), (Filmová databáze, online, cit. 2015-01-15)

Pořad *Sondy* byl obnoven v lednu 1988 s moderátorem *Martinem Chlupáčem*. Jednalo se o publicisticko-dokumentární pořad a to tak, že hlavní částí pořadu byl dokumentární film, který se zabýval určitým tématem, na které následně ve studiu probíhala diskuse s respondenty. (Zbyněk Machát, 2013, s. 168, 169)

Pořad *Receptář* vysílala Československá televize od roku 1987, tento pořad pokračoval dále na České televizi a od roku 2001 byl uveden na TV Prima jako *Receptář prima nápadů*. Moderátorem a autorem pořadu byl *Přemek Podlaha*. Jak již autorka zmínila, Přemek Podlaha byl divácky velice oblíbený a to především kvůli svému lidskému přístupu. Dokázal vybírat témata, o která má publikum zájem, a zajímavým způsobem je dokázal zpracovat. V nynější době jsou jeho pořady reprízovány. (osobnosti.cz, online, cit. 2015-01-13)

5.1.2 Vývoj po roce 1989

Stejně jako politický systém prošel změnami, prošel změnami i systém médií, který se přestal řídit sovětským modelem řízení médií a média byla odstátněna. Vznikla nová mediální legislativa a média provoz médií byl osamostatněn od státního aparátu KSČ. V roce 1990 byla zrušena cenzura. Státní televize se stala, stejně jako rozhlas, veřejnoprávním médiem, a postupně začala vznikat nová soukromá média, kvůli obnovení podnikání v médiích. Dne 4. 9. 1990 bylo změněno označení programů. Dne 30. 10. 1991 byl schválen zákon č.468/1991, o provozování rozhlasového a televizního vysílání, který stanovil možnost udělování licence soukromým subjektům, čímž začal vznikat duální systém. Česká televize byla zřízena 1. 1. 1992 zákonem o České televizi. Československá televize zanikla 31. 12. 1992 společně s rozpadem Československa. V únoru 1993 byla udělena celoplošná licence společnosti CET 21 pro vznikající televizi Novu. V roce 1993 byly programy opět přejmenovány na ČT1 (dříve ČTV), ČT2 (dříve F1) a ČT3 (dříve OK3). Dne 20. 6. 1993 začala vysílat televize Premiéra, později přejmenována na TV Prima. Dne 3. 4. 1993 Česká televize uvolnila jeden ze svých dvou celoplošných okruhů pro televizi Novu, která začala vysílat 4. 2. 1994. (Končelík, 2010, s. 261), (Verner, 2010a, s. 77-84), (Verner, 2013, s. 132, 133), (Česká televize, online, cit. 2014-11-25)

Postupný vývoj po roce 1989, kdy se změnil systém médií a začaly vznikat nové stanice, zapříčinil rozvoj nových televizních pořadů a s tím spojený i nástup nových moderátorů.

Prvním diskusním pořadem po roce 1989 byl pořad České televize *Co týden dal* s moderátory Otou Černým a Jozefem Hübelem, který se poprvé vysílal 21.10.1990. Později pořad moderovala společně s Otou Černým Zuzana Bubílková. Tento pořad se koncem devadesátých let proměnil v pořad *Debata*, který vznikl roku 1993 a na obrazovkách byl pět let. Moderátorem pořadu byl Ota Černý, po jeho boku se vystřídalo několik moderátorů (např. Miroslav Dittrich, Martin Chalupecký, Milan Řepka, Bohumil Klepetko či Daniela Drtinová). (Česká televize, online, cit. 2014-12-04), (Černý, 2013, s. 191-201)

Pořad **Tutovka**, moderovaný *Přemkem Podlahou*, byl jeden z prvních televizních soutěžních pořadů České televize. Pořad vznikl v roce 1992 a v každém díle vystupovala *Valerie Kaplanová* jako „bába Tutovka“. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-12-04)

Dalším diskusním pořadem České televize byl pořad **V pravé poledne**, který moderoval původně *Roman Prorok*, kterého později vystřídal *Antonín Zelenka*. (PECINA, online, cit. 2015-01-12)

Na televizi Nova vznikl v roce 1994 pořad **Sedm, čili 7 dní**, ze kterého později vznikl pořad **Sedmička**, vysílaný do roku 2006. Moderátory pořadu byli nejdříve *Jan Vávra*, poté *Jana Bobošíková*, dále *Michaela Jílková*, *Martin Veselovský* a *Jitka Obzinová*. Do pořadu byli zváni politici, kteří diskutovali o aktuálních tématech. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-12-05)

Obdobnými pořady byly pořady **Duel** předchůdce **Partie**, **Naostro** a **Aréna** (Pořad **Aréna** moderovali také *Daniela Drtinová*, později *Michaela Jílková*.), které moderoval *Milan Šíma*. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-12-03)

Televize Nova začala v roce 1998 vysílat diskusní pořad **Kotel** s moderátorkou *Michaelou Jílkovou*. Pořad byl vysílán do roku 2005. Úspěšnost pořadu spočívala především ve svém formátu. *Michaela Jílková* zde zpovídala politiky, kterých se mohlo ptát i publikum, přičemž docházelo k častým konfrontacím. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-12-20)

Česká televize začala vysílat pořad **Otázky Václava Moravce** roku 2004. Moderátorem pořadu je *Václav Moravec*. Jedná se o diskusní pořad vysílaný živě v neděli v poledne. První část pořadu je vysílána na ČT1 a ČT24, druhá část pořadu pokračuje dále pouze na ČT24. Více o pořadu a moderátorovi viz kapitola 6.2. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-12-21)

Nedělní partie vznikla v roce 1998 na televizi Prima a moderoval ji *Petr Šimůnek* a *Daniel Takáč*. Pořad byl v roce 2005 přejmenován na pořad **Partie** a moderoval ho *Milan Šíma*. *Milan Šíma* byl v roce 2009 vystřídán *Janem Punčochářem*, který pořad od roku 2013 pořad moderoval střídavě s *Lenkou Pastorčákovou*. *Lenka Pastorčáková* s moderováním skončila na konci roku 2013

a *Jan Punčochář* moderoval **Partii** opět sám až do října 2014, kdy ho vystřídala *Terezie Kašparovská*, která pořad moderuje střídavě s *Tomášem Hauptvogelem*. Více o pořadu a současných moderátorech v podkapitole 6.3. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-12-18), (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-12-19)

Pořad *Máte slovo s Michaelou Jilkovou* je interaktivní diskusní pořad, který vysílá Česká televize od roku 2008. O pořadu a moderátorce více v podkapitole 6.1. (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-12-17)

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části práce autorka nejprve rozebere vybrané díly jednotlivých současných diskusních pořadů. Pro analýzu byly vybrány pořady *Máte slovo*, *Otázky Václava Moravce* a pořad *Partie*. Z těchto pořadů bude analyzován vždy jeden náhodně vybraný díl. Autorka nejprve pořad a moderátora představí a následně na základě pozorování provede podrobný rozbor, který bude spočívat ve vypsání shledaných důležitých momentů v daném díle, které budou popsány a bude uveden jejich time code. U zmíněných pořadů budou shrnuty chyby, které se v pořadu objevily z pohledu autorky. Autorka bude hodnotit moderátory i respondenty a uvede u nich nejzávažnější chyby.

Druhou polovinou praktické části bude analýza dotazníků. Autorka si pro svůj výzkum zvolila kvalitativní metodu, při kterém oslovila odborníky na televizní problematiku a předložila jim dotazník. V rámci dotazníku svými zkušenostmi autorce přispěli: ThDr. et PhDr. Radek Mezulánik Ph.D., PhDr. Soňa Štroblová, Ing. Miroslav Dittrich, Mgr. Michal Schuster. Na základě poznatků získaných při zpracování dotazníků se autorka pokusí zhodnotit stanovené hypotézy.

Hypotéza č. 1: Moderátoři nejsou dostatečně kvalitně vybírání na základě jejich odborných kvalit.

Hypotéza č. 2: Chybovost při moderování je v současnosti vyšší než v 90. letech.

Hypotéza č. 3: Moderátoři z veřejnoprávních televizí jsou lépe rétoricky vybaveni než moderátoři z televizí soukromých.

Cílem praktické části je uvedení nejčastějších chyb při moderování televizních diskusních pořadů v návaznosti na teoretickou část. Z vlastní analýzy pořadů a ze získaných názorů odborníků se autorka pokusí chyby nejen popsat, ale také navrhnout možnosti jejich odstranění.

Praktickou částí se autorka snaží poukázat na nemalou chybovost moderátorů, kteří vystupují na televizních obrazovkách. Práce by měla přispět nejen moderátorům samotným, ale i tvůrcům, kteří se na tvorbě diskusních pořadů podílejí, neboť již zmíněnou chybovostí se snižuje kvalita těchto pořadů, kterou publikum vnímá.

6 SOUČASNÉ DISKUSNÍ POŘADY A JEJICH MODERÁTOŘI

6.1 Máte slovo

Pořad *Máte slovo* vysílá Česká televize každý čtvrtek kolem deváté hodiny. Jedná se o interaktivní diskusní pořad, ve kterém jsou probírána aktuální témata. Diváci mohou zasílat dotazy na respondenty prostřednictvím SMS či webových stránek pořadu. Ve studiu je vždy moderátorka Michaela Jílková a šest respondentů z odborné i laické veřejnosti, kteří zastávají protichůdné názory a publikum, které může vstupovat do diskuse. Jak je uvedeno na oficiálních webových stránkách pořadu: „*Nejde o to, aby se jeden host dostal do pozice „otloukánka“, na kterého by útočili ostatní, každý bude mít šanci říct svůj názor na daný problém a obhájit ho.*“ (Česká televize, online, cit. 2014-11-12) Cílem pořadu je představit probíranou problematiku ze třech úhlů pohledu, což způsobuje řadu konfrontací.

Michaela Jílková se narodila 30.3.1968 v Praze. Vystudovala hudebně - dramatický obor na pražské konzervatoři. Po studiích působila jako moderátorka v Československém rozhlasu a Československé televizi, později v České televizi. Od roku 1989 začala moderovat pořad *Kotel* na TV Nova, který sama vymyslela. Svým osobitým stylem moderování zmíněného pořadu se dostala do povědomí českého publika. Po ukončení pořadu *Kotel* začala pracovat v MF DNES, kde se věnovala rozhovorům *Z očí do očí*. Od roku 2008 začala moderovat pořad ČT *Máte slovo*. (osobnosti.cz., online, cit. 2014-11-10) Foto moderátorky viz příloha E – obrázek 1.

6.1.1 Analýza pořadu, chyb a nedostatků

Pro analýzu pořadu byl vybrán pořad ze dne 27.11.2014, dostupný v archivu České televize, který pojednává o změnách v daních a rozpočtu. Respondenty jsou: Andrej Babiš - ministr financí a místopředseda vlády ČR (ANO); Zdeněk Jahoda – zaměstnavatel, 240 zaměstnanců; Jan Šafář – důchodce z Brna, bývalý řidič, oponují jim: Jaroslav Kubera – předseda senátorského klubu ODS; Bedřich Danda – předseda sdružení podnikatelů a živnostníků ČR; Petr Hampl - sociolog, drobný podnikatel. (Česká televize, online, cit. 2014-12-13)

Úvodem představila moderátorka probírané téma ze dvou odlišných úhlů pohledu. Prvním pohledem je výhodnost státních zaměstnanců, důchodců a rodin s dětmi, kterým stát zvýšil platy, důchody a přídavky na děti. Ve druhém pohledu je zobrazeno znevýhodnění ostatních občanů pracujících v soukromém sektoru, které stát nepodporuje. (0:21–1:15)

První otázkou vyzvala moderátorka sociologa Petra Hampla, aby řekl panu Babišovi, co mu vadí. „*Pane Hampl, řekněte tady panu ministrovi do očí, čím vás drtí, vás malé podnikatele.*“ Použitím tohoto vyjádření dává Michaela Jílková najevo nevýhodnost pro podnikatele. (3:14–3:24)

Petr Hampl začal detailním popisem každotýdenního vykazování písemností pro finanční úřad, místo toho, aby začal od obecnějších okolností probíraného tématu. (3:25)

Michaela Jílková skočila do řeči panu Hamplovi (4:27) a vyzvala Andreje Babiše k vyjádření. Pan Babiš na otázku reagoval se slovy: „*Já bych začal nejdřív jak bojujeme proti daňovým podvodům.*“ (4:37–4:42) Michaela Jílková okamžitě skočila do řeči: „*Na to se vás, pane ministře, nikdo neptal.*“ (4:43–4:48) Andrej Babiš začal koktat a poté opět hovořit o tématu, které si sám nastavil. (4:55)

Michaela Jílková se snažila vstoupit panu Babišovi do řeči, který jí to neumožnil. (10:12, 10:17, 10:34)

Michaela Jílková se dostala ke slovu a zapojila do debaty Jaroslava Kubera s výzvou vyjádření z pohledu ODS (10:50). Pan Kubera začal vysvětlovat, že občané nechápu

pojmy, které požaduje ministerstvo (11:20–11:48), přičemž byl v jednom případě opraven Andrejem Babišem ve výslovnosti daného pojmu. (11:35)

Jaroslav Kubera argumentoval tím, že pokud je daň přiměřená, občané budou daně platit (13:40–13:50), za tento výrok také sklídl potlesk. Andrej Babiš se ujal slova s argumentem, že ODS daně chce zvyšovat, čímž dal najevo, že si Jaroslav Kubera protiřečí (13:50–14:21), na což už pan Kubera nereagoval.

Do debaty se na výzvu moderátorky zapojil Bedřich Danda. (14:24)

Michaela Jílková ostře vstoupila do debaty s tím, že se respondenti pouze baví o teoretických věcech a že mají přejít ke konkrétní problematice. (14:47–14:57)

Bedřich Danda i Andrej Babiš se snažili skočit do řeči moderátorce, která se nenechala přerušit (15:05) a ironicky se opřela do Andreje Babiše se slovy: „...vy víte, co já řeku? *Vláda. Vláda, vidíte, a vy tam máte malé slovo.*“ (15:06–15:13)

Slova se samovolně ujal Zdeněk Jahoda. (15:46)

Ke slovu byl poprvé vyzván pan Jan Šafář, který napadl pana Hampla, že nemá ve svém účetnictví pořádek, když se bojí plánované kontroly, a proto se raději vzdá vratek na dani, (18:38–19:01) na což reagoval Babiš tím, že pokud je plátce DPH a nežádá o vratku, tak to nemá logiku, protože by za zkrachoval. (19:18–19:24) Petr Hampl reagoval pouze slovy: „*Co to je za hloupost?*“ (19:25), za což se v zápětí Andrej Babišovi omluvil. Moderátorka odebrala slovo se slovy: „*Prosím vás nebudeme řešit firmu pana Hampla.*“ (19:31), poprvé odvedla řeč od firmy pana Hampla.

Bedřich Danda začal hovořit opět o daňových únicích (21:44–22:31), přičemž ho moderátorka přerušila faktem, že se hovoří o daňových paušálech a ať mluví k věci (22:33–22:45). Michaela Jílková citovala Bedřicha Dandu, co řekl o daňových paušálech (23:06–23:22), na což pan Danda reagoval, že to je už hodně dávno (23:24), čímž vyvolal smích a moderátorka mu odebrala slovo.

Divák Josef Novotný se ujal slova a přirovnal pana Hampla k Harrymu Potterovi (23:54), na což se moderátorka reagovala slovy: „*Tohle vám přijde inteligentní? Co tím jako chcete říct? Nezlobte se, já tady nebudu, že někoho, budete jak vypadá, že nosí brýle. Nevím, co tím směřujete. Já teď takovouhle komunikaci nechci.*“ (23:56–24:11)

Když se Jaroslav Kubera zeptal, jak pan Babiš řídí sněmovnu jako firmu, Andrej Babiš odpověděl: „*Já do sněmovny nechodím, jako ty kecy, co tam mám poslouchat..*“.
(34:34–34:36)

Moderátorka předala slovo divákovi v publiku, panu Pokornému, který pokládal otázku panu Babišovi. (36:49–38:39) Znění otázky trvalo padesát vteřin a byla nesrozumitelná.

Andrej Babiš říkal, co vše chce ve státě zlepšit, pohotově argumentoval na otázky pana Hampla. (48:42–50:18) Jaroslav Kubera ironicky reagoval, že je nadšený a že ho mrzí, že je starý a že se toho nádherného života nedožije. (50:20–50:25)

V závěru pořadu začal diskutovat Andrej Babiš s Jaroslavem Kuberou, přičemž Michaela Jílková chtěla pořad ukončit a musela několikrát upozornit diskutující, neboť ji nerespektovali. (52:41–53:12)

Michaela Jílková se dostala ke slovu a chtěla se zeptat Andreje Babiše na poslední věc, ten ji ale opět přerušil a pronesl závěr, že se o všem neustále jedná a že vláda je tu pro lidi. (53:12–53:50)

Michaela Jílková pořad ukončila slovy: „*Tak, milí diváci, musíme končit.*“ Poté pouze pozvala ke sledování dalšího dílu a nastínila jeho obsah. (53:54–54:44)

6.1.2 Shrnutí chyb a nedostatků

Moderátorka pořadu

- Špatný úvod – moderátorka předem rozdělila diskutující na „chudáky a zvýhodňované“, což dávala najevo i dalšími formulacemi - viz první otázka (viz 3:14–3:24);
- Diskusi začala od konkrétních věcí, které pro diváka byly nesrozumitelné (viz 3:14–3:24);
- Moderátorka skákala do řeči respondentům (viz 4:43, 10:12, 10:17, 10:34);

- Moderátorka stála spíše v pozadí a nedařilo se jí efektivně vést rozhovor, neboť si často nechala skákat ostatní do řeči, a přes snahu nedokázala své respondenty usměrnit (viz 10:12, 10:17, 10:34, 52:41–53:12);
- V některých chvílích byla hodně emotivní - např. ironické jednání s Andrejem Babišem (viz 15:06–15:13), útok diváka na Petra Hampla (viz 23:56–24:11);
- Nepokládala téměř žádné otázky, pouze předávala slovo;
- Neposkytla všem respondentům stejný čas na prezentaci svých myšlenek a názorů, prvních deset minut hovořili pouze dva hosté;
- Nedokázala usměrnit otázky publika – divák pokládal nesrozumitelnou otázku téměř minutu, což mu umožnila (viz 36:49–38:39);
- Diskuse nebyla vedena tak, aby se divák dozvěděl podstatné informace;
- V závěru chybělo shrnutí nejdůležitějších myšlenek a závěr diskuse (viz 53:50–54:44);
- Moderátorka byla upravena, avšak místo dlouhé večerní róby, by byly vhodnější pro tento typ pořadu decentnější společenské šaty.

Respondenti

- Andrej Babiš nemluvil spisovně např. „*A je to v každý krajině různé*“ (5:00), „*Pan Hampl je nedůvěryhodnej*“ (6:09), „*Jsou firmy, který čekaj štyry měsíce.*“ (6:17); V pořadu hovořil pan Babiš nejčastěji (celkem 16 minut a 35 vteřin) a projevil se jako dobrý řečník. V některých případech přebíral funkci moderátora, nerespektoval ostatní a často skákal do řeči. Výrok ohledně sněmovny byl neprofesionální (viz 34:34–34:36).
- Petr Hampl nedisponuje dobrou artikulací a je u něho zřejmá řečová vada, která může publikum odvádět od pozornosti. Mluvil především o konkrétních věcech spojených s jeho firmou (viz 3:25). V některých případech nedokázal dobře argumentovat (viz 19:25).

- Jaroslav Kubera projevilo neznalost výslovnosti užitých pojmů (viz 11:20–11:48). V jednom případě chybně argumentoval, kdy říkal něco jiného, než chce udělat ODS (viz 13:40–14:21). Při oponování výroků Andreje Babiše argumentoval ironickými komentáři a ne podloženými fakty (viz 50:20–50:25).
- Zdeněk Jahoda a pan Jan Šafář se do diskuse zapojili jen částečně, byli celkově pasivní. Zdeněk Jahoda hovořil celkem jednu minutu a patnáct vteřin. Jan Šafář hovořil celkem jednu minutu a šest vteřin.
- Pan Bedřich Danda byl spíše pasivní (hovořil celkem dvě minuty a dvacet čtyři vteřiny), když se dostal ke slovu, začal hovořit o jiném tématu (viz 21:44–22:31). Moderátorka citovala jeho výrok, na který reagoval, že už je to hodně dávno, co ho pronesl a již si ho nepamatuje (viz 23:06–23:24).

6.2 Otázky Václava Moravce

Pořad Otázky Václava Moravce vysílá Česká televize od roku 2004. Pořad je vysílán živě každou neděli na ČT1 a ČT24 v poledne. Druhá část pořadu pokračuje pouze na ČT24. Repríza pořadu je vždy v neděli po půlnoci na ČT24. Do studia jsou zváni respondenti, kteří reagují na aktuální témata. „Slogan“ pořadu zní: *Témata, o kterých se začne mluvit.*

Václav Moravec, český moderátor a redaktor, se narodil 25.6. 1974 v Ústí nad Orlicí. Vystudoval Fakultu sociální věd Univerzity Karlovy.

V roce 1992 začal pracovat jako moderátor a redaktor. Pracoval v rádiích Profil, Český rozhlas, Evropa 2, Frekvence 1 a později začal spolupracovat s televizí Galaxie. Václav Moravec pracoval jako redaktor a moderátor české sekce rádia BBC.

Václav Moravec od roku 2004 moderuje na České televizi pořad Otázky Václava Moravce. Pořad byl od května 2005 do 7. srpna 2005 přerušen na přání moderátora. Václav Moravec v současnosti moderuje pořad Impulsy Václava Moravce na Rádiu Impuls.

Zmíněný moderátor obdržel cenu Nadace Českého literárního fondu Novinářská křepelka v roce 2003 za moderaci pořadu Interview BBC. Za svou práci získal v letech 2007, 2008, 2009 a 2011 cenu TýTý za nejoblíbenější osobnost televizní publicistiky. Foto moderátora viz příloha F – obrázek 2. (osobnosti.cz, online, cit. 2014-11-12)

6.2.1 Analýza pořadu, chyb a nedostatků

Pro analýzu pořadu byl vybrán pořad ze dne 13. 7. 2014, dostupný v archivu České televize, který pojednává, jak je uvedeno v anotaci pořadu, o plnění programového prohlášení vlády, fungování jednotlivých rezortů, agendě nadcházející mimořádné schůze poslanecké sněmovny, obsazování dozorčích orgánů společností s majetkovou účastí státu, návrh státního rozpočtu 2015, nominaci kandidáta na post eurokomisaře. Respondenty pořadu jsou: Bohuslav Sobotka – premiér a předseda ČSSD a Petr Fiala – šéf ODS. (Česká televize, online, cit. 2014-12-12)

První část pořadu vysílaná od dvanácti hodin na ČT1 a ČT24:

První otázku o projednávaném služebním zákoně položil moderátor Bohuslavu Sobotkovi, který začal odpovídat, moderátor mu skočil do řeči. (3:55)

Bohuslav Sobotka zmiňoval chyby ODS a TOP 09. (3:45, 4:35, 6:45, 48:03)

Václav Moravec chtěl skočit do řeči Bohuslavu Sobotkovi, (11:27) slovo vybojoval premiér a hovořil ohledně obstrukce, přičemž mu moderátor začal opět skákat do řeči. (11:34–11:45) Pan Sobotka řekl, že by rád dokončil myšlenku, což mu bylo umožněno.

Moderátor, Petr Fiala i Bohuslav Sobotka se snažili ujmout slova, tedy mluvili všichni najednou. (12:20–12:26) Slovo vybojoval moderátor a pustil audiovizuální příspěvek z archivu, kdy byl lídrem opozice Bohuslav Sobotka. (12:26–13:30)

Slovo dostal předseda vlády a během jeho přednesu mu moderátor několikrát skočil do řeči. (14:05, 14:07, 14:31, 15:20)

Petr Fiala řekl, že si myslí, že by také mohl dostat slovo, aby mohl reagovat na pana Sobotku. (15:20)

Moderátor se snažil skočit Petrovi Fialovi do řeči. (18:39)

Petr Fiala začal reagovat na Bohuslava Sobotku, který dříve zmiňoval evropské fondy, že za to mohla vláda, ve které byl i pan Sobotka. „*Kdybyste si sáhl do svědomí, tak budete vědět, že to tak bylo.*” (19:09–19:41)

Bohuslav Sobotka hovořil o navrhovaném zákoně a co vše je potřeba změnit a proč, Petr Fiala i moderátor se snažili skočit panu Sobotkovi do řeči a vznikla situace, při které mluvili všichni najednou. (22: 42–22:48)

Předseda vlády byl moderátorem vyzván, aby řekl, koho si představuje jako generálního ředitele generálního ředitelství státní služby. Bohuslav Sobotka nechtěl říci konkrétní jméno, avšak popsal, co by měl budoucí generální ředitel generálního ředitelství splňovat. (23:00–27:11)

Petr Fiala na Bohuslava Sobotku reagoval se slovy: „*Ted' jsem si vyslechli pohádku pana premiéra, poslouchá se to hezky, ale s fakty to nemá nic společného...*” a začal kritizovat změny, které vláda provádí. (27:13–29:19)

Petr Fiala reagoval na moderátora, že by rád dostal stejný prostor jako Bohuslav Sobotka. (27:42)

Na Bohuslava Sobotku reagoval Petr Fiala, který řekl, že se ukázalo, že pan Sobotka žádnou konkrétní představu nemá. (38:20–38: 53) Následně byl opraven moderátorem, který zopakoval, co pan Sobotka říkal, dotázal se Petra Fialy, zda pana Sobotku poslouchal. (38:50)

Bohuslav Sobotka hovořil o plánovaných či již probíhajících změnách v daňovém a důchodovém systému s užitím statistických údajů a fakty Evropské unie a České republiky. (42:02–44:00)

Petr Fiala se vyjádřil k nastolenému tématu, avšak byl přerušen moderátorem, který diskusi prozatím ukončil a pozval diváky ke sledování ČT 24, kde diskuse pokračovala. Nezbyl čas, aby se téma inspekcí pana Sobotky probírala hlouběji. (56:39–60:10)

Druhá část pořadu vysílaná od jedné hodiny na ČT24:

(Česká televize, online, cit. 2014-12-14)

Znělka pořadu a úvod moderátora do druhé části pořadu. Moderátor představil téma za pomoci audiovizuální techniky, o kterém bude hovořit s dalším respondentem. Byly představeny reportáže, které souvisely s tématy pro Bohuslava Sobotku a Petra Fialu a zároveň pro následujícího respondenta. *(0:00–2:20)*²

Moderátor první otázku položil panu premiérovi ohledně videozáznamu, který se týkal obsazení postů ve společnosti ČEZ. *(2:34–2:45)*

Bohuslav Sobotka odpovídal a moderátor mu skočil od řeči s komentářem a následně spustil video příspěvek, jak se k problému vyjádřil pan Andrej Babiš. *(3:34–4:34)*

Moderátor skočil Bohuslavu Sobotkovi do řeči. *(7:04, 8:35)*

Bohuslav Sobotka s Petrem Fialou diskutovali a moderátor se snažil přerušit pana Sobotku, který chtěl svou myšlenku dokončit, čímž vzniklo, že mluvili všichni najednou. *(10:31–10:36)*

Moderátor se začal ptát Bohuslava Sobotky, zda- li projedná s Andrejem Babišem, aby v dozorčí radě byli členové opozice, avšak otázku nakonec stočil k tomu, že vláda nechce propouštět zaměstnance z dozorčí rady. Otázka byla zdvojená a na první část se mu nedostalo odpovědi. *(11:21–11:36)*

Moderátor pokládal otázku ohledně členů dozorčí rady. *(13:30–14: 12)*

Moderátor skočil do řeči Bohuslavu Sobotkovi a pustil příspěvek ohledně Českého Aeroholdingu, na který se následně ptal ohledně změn v představenstvu. *(15:57–17:07)*

Po odpovědi předsedy vlády moderátor divákům připomněl, co Český Aeroholding je. *(19:10–19:33)*

Moderátor se zeptal Petra Fialy na názor *(22:01–22:11)* a následně, když pan Fiala začal odpovídat, mu skočil do řeči. *(22:17)*

---

² Pro lepší přehlednost jsou zaznamenané časy z druhé části pořadu psány tučnou kurzívou.

Bohuslav Sobotka s Petrem Fialou diskutovali nad prioritami vlády. (31:04–31:59)
Moderátor se jim několikrát pokusil skočit do řeči, když se mu to podařilo, přerušil diskusi tím, že pustil mimořádnou zprávu ohledně dění v Afghánistánu a o zranění dalšího českého vojáka. (31:59–33:34)

Moderátor poděkoval oběma účastníkům a divákům připomněl, že hlavními hosty Otázek byli Bohuslav Sobotka a Petr Fiala. (39:00–39:14)

6.2.2 Shrnutí chyb a nedostatků

Moderátor pořadu

- Časté skákání do řeči (viz první část pořadu 3:55, 11:27, 14:05, 14:07, 14:31, 15:20), (viz druhá část pořadu 7:04, 8:35, 22:17);
- Moderátor pokládal v některých případech velice dlouhé otázky (viz otázka ohledně členů dozorčí rady (viz 13:30–14:12);
- Moderátor pokládal zdvojené otázky (viz 11:21–11:36);
- Větší prostor pro vyjádření dostával pan Sobotka, což pan Fiala několikrát zmínil (viz 15:20, 27:42). Premiér dostával více prostoru pro vyjádření především ve druhé části pořadu kdy mluvil celkem sedmnáct a půl minuty, zatímco Petr Fiala hovořil celkem pouze šest minut;
- Na konci první části pořadu bylo otevřeno téma, u kterého nezbyl čas na dokončení (viz 54:46–60:10). Bylo by lepší téma neotevírat, nebo ho nechat na další část pořadu, ve které ani nebylo téma dokončeno;
- Na začátku druhé části diskuse z ČT 24 byly uvedeny reportáže, které se vztahovaly až k dalšímu respondentovi, což bylo nepřehledné a mohlo to vést k nesrozumitelnosti (viz 0:00–2:20);

- Moderátor několikrát dopustil neřízenou diskusi (viz první část 12:20–12:26, 22:42–22:48), (viz druhá část **10:31–10:36**);
- Moderátor předložil a popsal grafy ohledně Českého Aeroholdingu a až následně divákům vysvětlil, co Český Aeroholding je (viz **15:57–17:07, 19:10–19:33**);
- Při poslední ostré diskusi mezi Bohuslavem Sobotkou a Petrem Fialou se moderátor nesnažil situaci zkorigovat a udílet slovo jednotlivě, ale přešel k naprosto jinému tématu, které se týkalo situace v Afghánistánu (viz **31:59–33:34**). Jednalo se o zprávu aktuální, avšak mohla být uvedena až v mezičase, kdy se moderátor rozloučil s hlavními hosty a následně vítal dalšího hosta;
- Na konci diskuse moderátor neudělal žádné shrnutí hlavních myšlenek, jen pouze zopakoval, kdo byli hosty pořadu (viz **39:00–39:14**);
- Moderátor se v pořadu snažil dosti prosazovat a dával najevo své znalosti.

Respondenti

- *Bohuslav Sobotka* získal více prostoru pro vyjádření než pan Fiala (Bohuslav Sobotka hovořil celkem čtyřicet minut a dvacet tři vteřiny, zatímco Petr Fiala hovořil celkem dvacet pět a čtvrt minuty – uvedený čas je sečten z obou částí pořadu). Často zmiňoval chyby ODS, aniž by předložil pádné argumenty (viz 3:45, 4:35, 6:45, 48:03). Projevil, že je na diskusi připraven, několikrát uvedl statistické údaje. Občas působil asertivně, dokázal si udržet slovo (viz 11:27). V některých případech na otázky odpovídal vyhýbavě (viz 23:00–27:11).
- *Petr Fiala* v některých případech reagoval ironicky, bez pádných argumentů (viz 19:09–19:41, 27:13–29:19). Petr Fiala neprokázal schopnost udržet si slovo jako Bohuslav Sobotka. Projevil svou nepozornost, kdy byl opraven moderátorem ohledně předcházející odpovědi pana Sobotky (viz 38:50).

6.3 Partie

Pořad Partie je diskusní pořad, který vysílá televize Prima každou neděli kolem jedenácté hodiny dopoledne, živě. V současné době se zde střídají dva moderátoři a to Terezie Kašparovská a Tomáš Hauptvogel. V minulosti pořad moderoval Milan Šíma, kterého vystřídal v roce 2009 Jan Punčochář, který Partii moderoval nejprve sám, a od března 2013 střídavě s Lenkou Pastorčákovou, která pořad na konci roku 2013 opustila a Jan Punčochář moderoval Partii opět sám. Terezie Kašparovská a Tomáš Hauptvogel pořad Partie moderují od října 2014. (iprima.cz, online, cit. 2014-11-12), (Česko-slovenská filmová databáze, online, cit. 2014-11-13), (novinky.cz, online, cit. 2014-11-12)

Terezie Kašparovská, která se narodila 20. 7. 1978 v Brumově-Bylnici, vystudovala na Univerzitě Palackého v Olomouci fakultu žurnalistiky. Zpravodajství se věnuje přes dvacet let. Osm let působí jako moderátorka na TV Prima. Foto moderátorky viz příloha G – obrázek 3.

Tomáš Hauptvogel, narozen v roce 1974, vystudoval Trenérskou školu Fakulty tělesné výchovy a sportu. První působení v médiích bylo na rádiu Contact, kde působil jako moderátor. Po ukončení práce v rádiu začal pracovat v televizi Nova jako krajský reportér, později jako redaktor Televizních novin a Střepin. V květnu 2012 přešel na TV Prima, kde moderoval Zprávy FTV Prima. Od konce roku 2014 začal moderovat pořad Partie. (iprima.cz, online, cit. 2014-11-13) Foto moderátora viz příloha G – obrázek 4.

6.3.1 Analýza pořadu, chyb a nedostatků

Pro analýzu pořadu byl vybrán pořad ze dne 11.1.2015 s moderátorkou Terezií Kašparovskou, dostupný z archivu FTV Prima, který pojednává o hospodaření státu za rok 2015. Respondenty pořadu jsou: bývalý ministr financí, toho času předseda poslaneckého klubu TOP 09 Miroslav Kalousek a ekonom, člen poradního týmu ministra financí Aleš Michl. Miroslav Kalousek je přítomen ve studiu, zatímco Aleš

Michl odpovídá prostřednictvím audiovizuálního přenosu. (play.iprima.cz., online, cit. 2015-01-20)

Miroslav Kalousek odpovídal na položenou otázku a moderátorka mu skočila do řeči s doplňující otázkou. (3:41)

Miroslav Kalousek hovořil o přistěhovalecké politice a moderátorka mu skočila do řeči s doplňující otázkou. (5:23)

Moderátorka se vrátila k hlavnímu tématu pořadu, chtěla divákům osvětlit probírané téma ohledně státního rozpočtu. Moderátorka začala hovořit o něčem jiném, než chtěla, což si následně uvědomila a začala číst z papíru a byla na ní znát značná nervozita. („*Pojďme zpátky domů k suchým číslům, která ale hodně znamenají pro nás všechny. Ministr financí Andrej Babiš...Stát vloni hospodařil lépe než si naplánoval...*“). Během čtení zprávy z papíru zkomolila jméno ministra financí, kdy řekla „*Andrejš Babiš*“. (6:10–6:37)

Na obrazovce byl záběr na Aleše Michla a moderátorka se na něj obrátila s dotazem ohledně daní. (9:16–9:30)

Aleš Michl začal odpovídat, při své odpovědi se téměř nedíval do kamery. Při jeho projevu byla zřetelná vada řeči, ráčkování. (9:17–10:13)

Moderátorka chtěla vyjádření od Miroslava Kalouska k video záznamu, kde hovořil Andrej Babiš. Při citaci pana Babiše se přerekla. „*Pane Kalousku, z úst Andreje Babiše před chvílí zaznělo: Vrátili jsme lidem to, co přišli za minulých vlád.*“ (10:13–10:24)

Moderátorka vyzvala Miroslava Kalouska, aby divákům, kteří se fiskální politikou nezabývají, vysvětlil problematiku ohledně deficitu státního rozpočtu. (12:53–13:11)

Miroslav Kalousek začal odpovídat, avšak mluvil ohledně odhadování ekonomického růstu. (13:11–14:09)

Moderátorka skočila Miroslavu Kalouskovi do řeči. (14:09–14:15)

Aleš Michl reagoval na slova Miroslava Kalouska ohledně státního rozpočtu. Během svého projevu se často zakoktával a přeríkával. Často užíval výplňková, parazitická slova a nespisovné výrazy. „*Klíčový je, říct všem lidem a podnikům, že se nebudou škrtat investice, když půjdeme do háje, nebudou se zvyšovat daně.*“ (21:31–22:40)

Aleš Michl hovořil o investičních výdajích a Miroslav Kalousek se mu pokusil skočit do řeči. (24:40)

Po odpovědi Aleše Michla ohledně intervence ČNB se moderátorka s panem Michlem rozloučila a poděkovala mu za účast v pořadu. (36:09–36:15)

Moderátorka se dotázala Miroslava Kalouska na super hrubou mzdu: „*Pane Kalousku, vy jste super hrubou mzdu zaváděli, jaký podle vás může být problém v případě zrušení?*” (44:22–44:31)

Miroslav Kalousek moderátorku opravil, že super hrubá mzda již byla v minulosti zrušena. (44:31–45:55)

Miroslav Kalousek hovořil o účtenkové loterii a moderátorka mu skočila do řeči s odkazem na Slovensko, kde tato loterie funguje. (47:17)

Miroslav Kalousek dále odpovídal a moderátorka mu skočila do řeči znovu. (47:42)

Moderátorka pokládala otázku ohledně přijetí úplatku bývalého šéfa starostů Martina Půty a přeřekla se. Problém jí dělalo slovo *neznevěrohodnit*. (50:16–50:25)

Moderátorka poděkovala Miroslavu Kalouskovi za jeho čas, názory. Rozloučila se s diváky a pozvala je na sledování zpravodajské hodiny a na další díl pořadu *Partie*. (53:45–54:04)

6.3.2 Shrnutí chyb a nedostatků

Moderátorka pořadu

- Moderátorka skákala do řeči s doplňujícími otázkami (viz 3:41, 5:23, 14:09–14:15, 47:17, 47:42);
- Když moderátorka vysvětlovala divákům probírané téma, začala hovořit o něčem jiném a následně se opravila (viz 6:10–6:37);

- Moderátorka velice často nahlížela do papírů a četla z nich, což působilo neprofesionálně (viz 6:10–6:37);
- V pořadu byly patrné časté přeruky moderátorky (viz 6:10–6:37, 10:13–10:24, 50:16–50:25);
- V případech, kdy se moderátorka přerukla, byla znát její značná nervozita (viz 6:10–6:37, 10:13–10:24, 50:16–50:25);
- Moderátorka se dotazovala na super hrubou mzdu, přičemž svou otázku formulovala tak, jako by nevěděla, že je již zrušena, na což ji pan Kalousek upozornil (viz 44:22–45:55);
- Moderátorka v závěru pořadu neshrnula hlavní myšleny, jen se rozloučila s diváky (viz 53:45–54:04).

Respondenti

- *Miroslav Kalousek* při svém projevu užívá velice často výplňková a parazitická slova a často se opravuje, což může divákovi vadit. V některých případech neodpovídal přímo na otázky moderátorky (viz 12:53–14:09);
- *Aleš Michl* při svém projevu nekoukal do kamery. (viz 9:17–10:13) Při projevu byla zřetelná vada řeči a zároveň často užívaná výplňková slova, parazitická slova, nespisovné výrazy a přeruky (viz 21:31–22:40).

6.4 Souhrn nejčastějších chyb

Autorka na základě předchozího rozboru nyní uvede nejčastěji se vyskytující chyby, kterých se moderátoři a respondenti dopouštějí.

Moderátoři:

1. časté skákání do řeči respondentů,
2. nedostatečná příprava – špatné stanovení scénáře, nepřesné nebo pozdě uvedené definice,
3. špatné rozvržení času na probírání jednotlivých témat,
4. neposkytnutí stejného času na vyjádření všem respondentům,
5. pokládání dlouhých a zdvojených otázek,
6. neschopnost usměrnit respondenty – časté neřízené diskuse,
7. špatná artikulace a přerěky,
8. snaha upoutat pozornost spíše na sebe než na téma a respondenty,
9. špatný závěr – pouze rozloučení s publikem, chybějící shrnutí diskuse.

Respondenti:

1. nesprávná argumentace – respondenti jsou ve svých výpovědích emotivní a své tvrzení nepodkládají pádnými argumenty,
2. časté užívání nespisovných výrazů,
3. užívání parazitických a výplňkových slov,
4. špatná artikulace a časté přerěky,
5. skákání do řeči moderátora a ostatních respondentů,
6. tendence přebírat roli moderátora,
7. celková pasivita při rozhovoru.

7 ANALÝZA NA ZÁKLADĚ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Hypotéza č. 1: Moderátoři nejsou dostatečně kvalitně vybírání na základě jejich odborných kvalit.

Výběr moderátorů probíhá především na základě věku a atraktivity. To potvrzuje ve svých výpovědích Ing. Miroslav Dittrich, který uvedl: „*Mezi současnými a už vůbec ne mezi novými moderátory téměř nejsou lidé nad 40 let, nemluvě o moudrých mužích a ženách ve věku 50 +, nebo dokonce 60+. To je na západ od našich hranic obvyklé. V řadách moderátorů ve všech českých televizích pak tato generace zcela chybí (a přitom z demografického hlediska je generace 45+ nejpočetnější).*” Tento výrok potvrzuje také PhDr. Soňa Štroblová, která uvedla, že rozhodujícím kritériem pro výběr moderátora je především věk. Ve veřejnoprávních televizích se snaží rozhodovat na základě historie a znalostí dané osoby, avšak věk je hlavním kritériem. Oba tito odborníci také uvedli, že tato praxe, kdy jsou moderátoři vybírání na základě věku není v ostatních zemích (např. Amerika, Anglie) standardní. Pan ThDr. et PhDr. Radek Mezulánik Ph.D. uvedl: „*Zdá se, že k hlavním kritériím při výběru patří atraktivita, bez důrazu na verbální dovednosti a kvality.*” Pan Mgr. Michal Schuster na otázku neodpověděl, neboť se dle jeho slov výběrových řízení neúčastnil, proto tuto problematiku nemůže posuzovat.

Na základě výpovědí respondentů, kteří ve třech případech odpověděli, že se moderátoři vybírají primárně dle věku a vzhledu, se hypotéza č. 1 potvrdila.

Autorka dodává, že výsledek této hypotézy potvrzuje fakt, že většina pořadů, především na soukromých stanicích, je založena na osobnosti moderátora. Většina moderátorů je ve věku kolem třiceti let a jsou atraktivní svým vzhledem. Jako příklad autorka uvádí moderátory Zpráv TV Prima Gabrielu Kratochvílovou (Česká Miss 2013) a Romana Šebrleho (olympijského vítěze za rok 2004). Oba tito moderátoři jsou velice atraktivní svým vzhledem, avšak jejich moderátorské kvality nejsou na vysoké úrovni. Dalším příkladem jsou moderátoři TV Nova Petra Svoboda, Lucie Borhyová, Renáta Czadernová, Petr Suchoň či Michal Hrdlička.

Hypotéza č. 2: Chybovost při moderování je v současnosti vyšší než v 90 letech.

Oslovení respondenti uvedli, že v současné době je chybovost moderátorů vyšší než v 90. letech, avšak v dnešní době jsou diskuse, kvůli novým technologiím, které mají moderátoři k dispozici, živější. Pan Mgr. Michal Schuster uvedl: *„Dnes je moderace živější, někdy až dravější (viz komerční tv), využívání moderních technologií je výborné pro aktuálnost zprávy, leckdy ale potlačuje osobnost “živého” moderátora. Chyby jsou v mluvních projevech – nedokonalá artikulace, nedodržování norem české výslovnosti, chybí se ve jménech respondentů či nesprávném vyslovování cizích jmen.“* Pan ThDr. et PhDr. Radek Mezuláník Ph.D. k této otázce uvedl: *„Dnes jsou méně profesionálně připraveni.“* Paní PhDr. Soňa Štroblová potvrdila, že dnes moderátoři při výkonu své profese dělají více chyb než v minulosti. V porovnání s výkony moderátorů ještě před rokem 1989 a současnými výkony spatřuje největší problém v cenzuře a v sankcích. *„Moderátoři měli nakázáno, co mohou a co nemohou říkat. Dále také byli moderátoři více sankciovaní za chyby jako např. přerážky atd. Dnes takovéto sankce nejsou, což je vidět na úrovni moderování.“* Pan Ing. Miroslav Dittrich naopak uvedl, že v současnosti moderátorům pomáhá technika, se kterou moderátoři umí pracovat. Moderátoři jsou ve většině případů připraveni a umí pokládat dobré otázky. Dále k chybovosti současných moderátorů uvádí: *„...někteří současní moderátoři někdy příliš dogmaticky trvají na názoru, o kterém chtějí přesvědčit i svého respondenta.“*, *„A také ještě to, co ale není chyba moderátorů, ale politiků: Diskuze v 90. letech byly plné porozumění pro názor druhého. Dnes se i v diskuzních pořadech politici napadají, podrážejí, osočují. Doba zhrubla, a to je jeden z velkých rozdílů proti době v 90. letech.“*

Na základě odpovědí respondentů, kteří se ve třech případech shodli, že moderátoři dnes chybují více než v minulosti se hypotéza č. 2 potvrdila.

Chybovost moderátorů v současné době autorka spatřuje v nesprávném výběru moderátorů, který potvrdila hypotéza č. 1. Televizní pořady jsou založeny na osobnostech, které nedosahují odborných kvalit. Zatímco počátkem 90. let byli moderátoři vybíráni na základě konkurzů, v dnešní době je praxí, že moderátory se stávají lidé, kteří v televizi již pracují na jiném postu. Jako příklad autorka uvádí Tomáše Hauptvogela, který působil na pozici krajského reportéra a redaktora na TV

Nova, s nástupem na TV Primu se dostal do pozice moderátora. Autorka dále uvádí obdobný příklad z České televize. Moderátor Studia ČT24 Jiří Václavek působil nejprve jako zprávař, redaktor a dramaturg, poté postoupil na post moderátora. Vzhledem k nízkému věku moderátorů, kteří nemají dostatečnou profesní ani životní zkušenost je chybovost velice vysoká. V minulosti byli moderátoři starší, zkušenější a dokázali zvládat obtížné situace. Jako příklad uvádí autorka moderátora Otu Černého či Vladimíra Dvořáka.

Hypotéza č. 3: Moderátoři z veřejnoprávních televizí jsou lépe rétoricky vybaveni než moderátoři z televizí soukromých.

Na otázku ohledně rétorické vybavenosti moderátorů odpověděla PhDr. Soňa Štroblová takto: „*Moderátoři jsou docela dost trénovaní. Na veřejnoprávní televizi se klade větší důraz na spisovnost a na určitou rétorickou úroveň. Na soukromých televizích moderátoři mluví více nespisovně. Například se úplně přestal používat střední rod. Moderátoři neříkají ta média, ale ty média.*” Tento výrok potvrzuje i Mgr. Michal Schuster, který v dotazníku uvedl, že moderátoři z veřejnoprávní televize jsou lépe rétoricky vybaveni a je u nich více znát absolvování kurzů správné mluvy, než u moderátorů z televizí soukromých. K chybovosti v oblasti rétoriky ještě dodal: „*Chyby jsou v mluvních projevech – nedokonalá artikulace, nedodržování norem české výslovnosti, chybí se ve jménech respondentů či nesprávném vyslovování cizích jmen.*” Pan ThDr. et PhDr. Radek Mezulánik Ph.D. uvedl, že moderátoři jsou celkově velmi špatně rétoricky vybaveni. Pan Ing. Dittrich k otázce: Jak jsou moderátoři rétoricky vybaveni? odpověděl: „*Výborně. Výřečnost – to jim jde.*”

Na základě odpovědí respondentů, kteří se ve třech případech shodli na špatné rétorické vybavenosti moderátorů, byla hypotéza č. 3 potvrzena.

Jak již bylo zmíněno, moderátoři jsou primárně vybíráni na základě jejich věku a atraktivního vzhledu. S tím je spojeno i to, že moderátoři nejsou dostatečně kvalitně rétoricky vybaveni. Na soukromých stanicích je tento fakt zřetelnější. Například již zmíněná Gabriela Kratochvílová a Roman Šebrle byli dosazeni do pozice moderátorů hlavních zpráv TV Prima v době, kdy na tuto profesi nebyli řádně připraveni. To bylo znatelné na časté chybovosti v rétorických projevech. Moderátoři se postupem času zlepšují, avšak do přímého vysílání by měli být vpuštěni až na základě

jejich profesionálních kvalit a ne pouze díky dobrému vzhledu. Na portálu revue.idnes.cz, kde se probíral první moderátorský výstup Gabrieli Kratochvílové a Romana Šebrleho, byla uvedena anketa ve znění: „*Líbilo se vám, jak Roman Šebrle s Gabrielou Kratochvílovou moderovali Zprávy FTV Prima?*” Z 1730-ti respondentů, kteří na otázku odpověděli, uvedlo 545 repondentů ano a 1185 respondentů odpovědělo ne. (revue.idnes.cz., online, cit. 2015-01-30) Jako další příklad uvádí autorka moderátorku pořadu Partie na TV Prima Terezii Kašparovskou. Při rozboru jednotlivých pořadů (viz kapitola 5) autorka zaznamenala nedostatky v rétorickém projevu Terezie Kašparovské, která se několikrát přehrála a špatně artikulovala. Naopak problém s rétorickým projevem nebyl příliš zřetelný u moderátorů České televize Michaely Jílkové a Václava Moravce.

7.1 Návrhy a doporučení pro zlepšení kvality diskusních pořadů

Nyní budou uvedeny návrhy a doporučení pro zlepšení kvality diskusních pořadů na základě kvalitativního dotazníkového šetření, ke kterým budou připojeny návrhy autorky vycházející z teoretické části a z poznatků získaných při analýze jednotlivých diskusních pořadů.

Vzhledem k tomu, že jsou moderátoři vybíráni především díky atraktivitě a věku (viz hypotéza č. 1), by bylo dobré **obsazovat na pozice moderátora osoby vyššího věku**, kteří působí důvěryhodněji a mají jistou životní zkušenost. To potvrzuje Ing. Miroslav Dittrich a PhDr. Soňa Štroblová, kteří ve svých výpovědích uvedli, že moderátoři vyššího věku by byli těmto pořadům přínosem. Pan Mgr. Michal Schuster toto tvrzení potvrdil doporučením: „...*větší rozhled i nadhled moderátora (patřičný background získaný během profesní zkušenosti žurnalisty.)*”

Dalším doporučením z pohledu oslovených odborníků je **lepší příprava na daná témata**. Paní PhDr. Soňa Štroblová k této problematice uvedla: „*Lepší příprava a lepší výběr témat, především u diskusních pořadů.*” Pan ThDr. et PhDr. Radek Mezuláník Ph.D. k připravenosti moderátorů i celkově samotných pořadů uvedl: „*Diskusní pořady*

vyžadují týmovou práci mnoha odborných profesí, z nichž moderátor je jednou z mnoha a ne tou nejdůležitější. Tento nedostatek v současné uspěchané produkci vytváří pouze další problém nekvalitních pořadů.” K tomuto tvrzení se autorka práce přiklání, neboť na základě analýzy jednotlivých pořadů byly nedostatky v připravenosti moderátorů potvrzeny (viz podkapitola 6.4). Jako nedostatek připravenosti autorka shledala špatné rozvržení času jednotlivých témat. Příprava na rozhovor je rozebrána v teoretické části (viz podkapitola 4.1).

Moderátoři by měli více **tolerovat respondenty a jejich názory**, jak uvádí Ing. Miroslav Dittrich: „*Nejčastější chybou je to, že v hovoru s tím kterým respondentem zatvrzele drží nějaké své stanovisko nebo názor (který je tzv. „většinový“) a snaží se o něm přesvědčit respondenta. Moderátor by si měl cenit jiného, rozdílného názoru hosta, respondenta. V tom tkví princip demokratické diskuze.*” Toto potvrzuje i ThDr. et PhDr. Radek Mezulánik Ph.D., který uvedl, že moderátoři se dosti prosazují a nejsou empatictí. S tímto doporučením se slučuje poznatek autorky, získaný na základě rozboru jednotlivých pořadů, že moderátoři respondenty nerespektují a často jim **skáčou do řeči**.

Pro zlepšení kvality diskusních pořadů Mgr. Michal Schuster doporučuje absolvování kurzů verbální i neverbální komunikace. Jednotlivé aspekty verbální i neverbální komunikace autorka popisuje v teoretické části (viz podkapitola 2.1 a 2.2). Především zlepšení verbální komunikace hodnotí autorka jako důležitý aspekt, neboť při analýze jednotlivých pořadů se **chybovost při verbální komunikaci** vyskytovala často.

Moderátoři by měli **lépe pokládat otázky**. Otázky by měly být jednoznačné a ne příliš dlouhé, aby je respondent pochopil a mohl na ně přesně odpovědět (viz podkapitola 4.2).

Moderátoři by na konci měli **shrnout nejpodstatnější informace**, které jsou pro publikum stěžejní, a tím udělat vyvrcholení celého rozhovoru. Ne pouze poděkovat respondentům a rozloučit se s publikem. Každý projev by měl mít určitou dramaturgii, která končí shrnutím podstatných myšlenek (viz podkapitola 4.1).

Měl by být dodržován **princip vyváženosti**, moderátoři by měli poskytnout všem respondentům stejný čas na prezentaci svých myšlenek. (viz podkapitola 4.2)

Nemělo by být opomíjeno publikum, kterému musí moderátor svůj výstup přizpůsobit. Jako příklad autorka uvádí Václava Moravce, který ve svém pořadu mnohdy hovoří přespříliš odborně, čemuž publikum nemusí rozumět. (analýza publika byla rozebrána viz podkapitola 4.1)

Moderátoři by se měli snažit **neprosazovat více sebe než respondent a probírané téma**. Důležitý je v pořadu respondent, od kterého by moderátor měl zjistit co nejvíce informací pro publikum. Někteří moderátoři v rozhovorech působí příliš sebestředně a upoutávají pozornost na svou osobnost. To potvrzuje i Mgr. Michal Schuster, který na otázku nejčastějších chyb moderátorů uvedl: *„Pokud si odmyslíme přípravu na rozhovor, pak je to určité sebestředné upoutávání moderátora na svoji osobu (pak v rozhovoru není hlavní respondent, ale moderátor).“* Jako příklad autorka uvádí Václava Moravce, kterému je často vyčítáno, že se v rozhovorech snaží prosazovat a snaží se projevit svou přípravu a znalosti. Tento fakt potvrzuje i autorka na základě analýzy vybraného pořadu Otázky Václava Moravce. Tuto angažovanost moderátora potvrzuje i ve své recenzi publicista Jan Urban, který hodnotil výkon Václava Moravce při předvolební politické debatě roku 2013. Jan Urban uvedl: *„Nejvíce času mluvil soběstředný moderátor, jehož největší starostí se zdálo být, aby politici nemohli mluvit.“* (prvnizpravy.cz., online, cit. 2015-01-30)

V některých případech musí moderátor **improvizovat**. Pokud je např. nefunkční technika, je na moderátorovi, aby tuto situaci zvládl. Respondenti v dotazníku uvedli, že moderátoři jsou obecně celkem dobře na tyto situace připraveni. Pan Mgr. Michal Schuster uvedl: *„To je hlavně věc cviku. Čím častěji moderátor vysílá, tím si lépe poradí s těmito momenty.“* Autorka uvádí, že trénovanost moderátorů na tyto situace by neměla být podceňována, neboť publikum tyto momenty vnímá. Příkladem je Terezie Kašparovská, u které autorka během rozboru pořadu zaznamenala ne příliš zdařilou improvizaci ve chvíli, kdy omylem začala číst jiný text, než původně chtěla. Na moderátorce byla znát nervozita, čímž upozornila na svou chybu.

Image moderátorů je celkem na dobré úrovni. To potvrzují i respondenti, kteří uvedli, že moderátoři jsou profesionálně oblečení a upraveni. Autorka v dotazníku uvedla jako příklad Michaelu Jílkovou, u které je styl oblečení v jejím pořadu diskutabilní. (Ukázka stylu oblečení Michaely Jílkové viz Příloha E - Obrázek 1) K tomuto tématu se vyjádřil

Ing. Miroslav Dittrich: „*Michaela Jílková? Nemám s tím problém. Je vynikající moderátorka a atraktivní až teatrální oblečení k ní patří.*” Opační pohled má na oblékání Michaely Jílkové PhDr. Soňa Štroblová: „*...image Michaely Jílkové v pořadu Máte slovo je velice výstřední a pro tento typ pořadu nevhodné. Její pořad je agresivnějšího rázu, k čemuž se večerní šaty nehodí.*” Autorka chce poukázat na rozdílné vnímání vizáže moderátorů, na které by se měli tvůrci pořadů zaměřit a nevolit pro moderátory výstřední a kontroverzní oblečení, neboť zamýšlený účinek nemusí být publikem zaznamenán.

Důležitá je pro moderátora **zpětná vazba**. Moderátoři by se měli na své výkony koukat ze záznamu, aby sami sebe mohli ohodnotit. Pokud moderátoři provádí takovéto pozorování vlastního výkonu, mohou nalézt spoustu nedostatků, které si běžně neuvědomují. Pokud moderátor bude sám kriticky vyhodnocovat svůj výkon, může odstranit spoustu nedostatků a jeho výkon bude profesionálnější. Jako příklad autorka uvádí moderátora Jana Krause, který moderoval na České televizi pořad *Uvolněte se, prosím*, který v současnosti pokračuje na TV Prima pod názvem *Show Jana Krause*. Zmiňovaný moderátor v rozhovoru pro Českou televizi na otázku, zda-li se na svůj pořad zpětně kouká uvedl: „*Velmi nerad. Já ho vlastně vůbec moc nesleduji. Někdy mrknu, dejme tomu, na jeden z pěti dílů. Je dobrý se občas podívat. Ale většinou vás z toho hned chytne hrůza, co to tam děláte. Ale občas se podívám, protože jsem zvědavý na některého ze svých hostů. Ale myslím si, že člověk by se na sebe moc koukat neměl.*” (Česká televize,online, cit. 2015-01-30) Moderátor by své výkony měl sledovat a poučovat se z vlastních chyb (viz podkapitola 4.1).

ZÁVĚR

Cíle práce, jež byly stanoveny v úvodu, tedy popsání jednotlivých aspektů moderátorské profese, následné popsání nejčastějších chyb při moderování televizních diskusních pořadů a návrh jejich odstranění, byly dle autorky splněny. Autorka jednotlivé kapitoly teoretické části vybrala na základě subjektivního pohledu, přičemž se snažila uvést nejdůležitější teoretické základy moderování. Výhodnost tohoto zpracování vidí tvůrkyně v ucelenosti dané problematiky. Při zpracovávání teoretické části dospěla autorka ke zjištění, že neexistuje mnoho publikací, které by se této problematice věnovaly. Proto by bylo dobré, dále rozpracovat nejen konkrétní téma o chybovosti moderátorů, ale také moderátorskou problematiku obecně.

V praktické části autorka popsala a vyhodnotila vybrané díly pořadů *Máte slovo*, *Otázky Václava Moravce* a pořadu *Partie*. Tato analýza byla provedena na základě pozorování a jednotlivé chyby byly popsány na základě autorčina subjektivního pohledu. Následně autorka uvedla souhrn společných nejčastějších chyb, které se ve zmíněných pořadech vyskytovaly. Stanovené hypotézy byly vyhodnoceny na základě kvalitativního dotazníkového šetření. Výhodnost použitých metod spatřuje autorka ve srovnání vlastního pohledu na danou problematiku s názory odborníků, které oslovila.

Autorka na základě potvrzených hypotéz došla k zjištění, že moderátoři nejsou dostatečně kvalitně vybíráni na základě jejich odborných kvalit. Hlavním kritériem pro výběr moderátorů je především věk a vizáž. S tímto poznatkem se spojují i výsledky dalších dvou hypotéz. Druhá stanovená hypotéza potvrdila, že chybovost při moderování je v současnosti vyšší než v 90. letech. Respondenti uvedli, že největší rozdíl je ve zkušenostech a přípravě moderátorů. Dříve byli moderátoři postaršího věku, kteří měli větší profesní i životní zkušenosti. Poslední hypotéza potvrdila, že moderátoři z veřejnoprávních televizí jsou lépe rétoricky vybaveni než moderátoři z televizí soukromých. Výpovědi respondentů potvrdily, že moderátoři nejsou obecně dobře rétoricky vybaveni, avšak moderátoři z veřejnoprávních televizí jsou na tom o něco lépe. Tento fakt je způsobem tím, že soukromé televize jsou postaveny především na osobnostech moderátorů a není zde kladen velký důraz na rétorickou vybavenost. Veřejnoprávní televize více dbá na rétorickou úroveň

moderátorů, např. absolvováním kurzů zaměřených na verbální projev. Autorka dodává, že na vyhodnocené hypotézy nelze pohlížet jednotlivě, nýbrž se jedná o celek, který se vzájemně propojuje. Dále uvádí, že ne vždy se všichni respondenti názorově shodli. Z tohoto důvodu by bylo dobré podobné kvalitativní šetření provést na větším počtu respondentů, což by mohlo vést k přesnějším výsledkům a novým poznatkům. Jako další možnost tvůrkyně navrhuje provedení podobné studie na základě srovnání moderování na veřejnoprávních a soukromých televizích, kterého se částečně dotkla v hypotéze č. 3. Téma by také dále mohlo být zkoumáno na základě srovnání chybovosti moderátorů v televizi s chybovostí moderátorů v rozhlase.

Na základě získaných informací prostřednictvím dotazníkového šetření a vlastních poznatků získaných při zpracovávání teoretické i praktické části, autorka jednotlivé chyby nejen popsala, ale i navrhla určitá řešení pro jejich odstranění. Jednotlivé návrhy vycházející z chybovosti při moderování televizních diskusních pořadů jsou: lépe obsazovat posty moderátorů, lépe se připravovat na daná témata, více tolerovat respondenty, neskákat často do řeči, odstranit chyby ve verbálním projevu, lépe pokládat otázky, v závěru shrnout nejdůležitější informace, dodržovat princip vyváženosti, neopomíjet publikum, moderátor by neměl prosazovat sebe na úkor tématu a respondenta, lepší zvládnutí improvizace, dbát na kvalitní image moderátora, moderátor by měl sledovat své výstupy a poučovat se z vlastních chyb. Zmíněná doporučení by měla přispět ke zlepšení kvality televizních diskusních pořadů. Vzhledem k tomu, že se ve většině případů jedná o chyby základní, mohou je využít i moderátoři z jiných typů pořadů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BEDNAŘÍK, P., JIRÁK, J. a KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8

ČERNÝ, O. *Třikrát a dost*. 1. vyd. Praha: Ženka, 2013. ISBN 978-80-905388-7-0

ČMEJRKOVÁ, S et al. *Styl mediálních dialogů*. 1. vyd. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2267-7

ČMEJRKOVÁ, S., HOFFMANNOVÁ, J. a KRAUS J. *Jazyk, média, politika*. 1. vyd. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1034-3

GRUBER, D. *Zlatá kniha komunikace*. 3. vyd. Ostrava: Gruber - TDP, 2009. ISBN 978-80-85624-28-1

KONČELÍK, J. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Prha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8

MACHÁT, Z. *Československá televize v době perestrojky: diskusní pořady v pozdních osmdesátých letech*. [online]. Praha, 2013 [cit. 2014-12-08]. Diplomová práce. Karlova univerzita, Fakulta filozofická, Ústav hospodářských a sociálních dějin, Vedoucí diplomové práce: Michal Pullmann. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/74421/>

McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 3.vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-338-3

MUSIL, J. *Úvod do sociální a masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-44-0

TOMAN, J. *Jak dobře mluvit*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1974.

VERNER, P. *Historie mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013. ISBN 978-80-7452-027-3

VERNER, P. *Vývojové trendy v českých médiích po roce 1989*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010a. ISBN 978-80-7452-007-5

VERNER, P. *Zpravodajství a publicistika*. 2. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010b. ISBN 978-80-86723-88-4

ŽANTOVSKÁ, I. *Rétorika: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-57-0

Seznam použitých zahraničních zdrojů

ČERTÍKOVÁ, H. *Abeceda moderátora: Ako sa stať dobrým moderátorom*. 2. vyd. Bratislava: Vysoká škola múzických umení, 2012. ISBN 978-80-89439-36-8

Seznam použitých internetových zdrojů

ČESKÁ TELEVIZE. *Předvolební televizní duely mohou pomoci, ale i ublížit*. [online].

© 26. 9. 2010 [cit. 2014-11-24]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/102469-predvolebni-televizni-duely-mohou-pomoci-ale-i-ublizit/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Jezerní aféra*. [online]. © 2006 [cit. 2014-11-23]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10120533125-jezerni-afera/206542152120002/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Televize vysílá cyklus Sondy s Jiřím Kantůrkem*. [online]. © 25. 3.

2014 [cit. 2014-11-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10266819072-vypravej-ve-stopach-doby/1968/132-televize-vysilala-cyklus-sondy-s-jirim-kanturkem>

ČESKÁ TELEVIZE. *Zpívá celá rodina už zná své novodobé vítěze*. [online]. © 18. 4.

2013 [cit. 2014-12-02]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/novinky-ze-studia/223180-zpiva-cela-rodina-uz-zna-sve-novodobe-viteze/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Období 1999 - 2000*. [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/obdobi-1999-2000/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Abeceda ČT - Co týden dal*. [online]. © 2013 [cit. 2014-12-04].

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10525257607-abeceda-ct/213452801300003/obsah/240438-co-tyden-dal>

ČESKÁ TELEVIZE. *Máte slovo s M. Jilkovou*. [online], © 2014 [cit. 2014-12-13].
Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/214411030520036/video/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Máte slovo s M. Jilkovou*. [online]. © 2014 [cit. 2014-11-12].
Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo/214411030520037-mate-slovo-s-m-jilkovou/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce*. [online]. © 2014 [cit. 2014-12-12].
Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/214411030500713/video/>

ČESKÁ TELEVIZE. *Otázky Václava Moravce 2. část*. [online]. © 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce-2-cast/214411030510713/video/>

ČESKÁ TELEVIZE. *"Uvolněte se prosím" má za sebou první stovku!*. [online]. [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/209522161800033/?vso=rozhovor_100

ČESKÁ TELEVIZE. [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo/6694-michaela-jilkova-ve-fotografiich/>

ČESKÁ TELEVIZE. [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/3043-rozhovor/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Rozmarýnek*. [online]. [cit. 2014-11-24]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/233674-rozmarynek/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Bumerang*. [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/221298-bumerang/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Televarieté*. [online]. [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/248510-televariete/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Vysílá studio jezerka*. [online]. [cit. 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/263637-vysila-studio-jezerka/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Deset stupňů ke zlaté*. [online]. [cit. 2014-11-27]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/273586-deset-stupnu-ke-zlate/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Křeslo pro hosta*. [online]. [cit. 2014-11-28]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/251166-kreslo-pro-hosta/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Šest ran do klobouku*. [online]. [cit. 2015-01-05]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/272897-sest-ran-do-klobouku/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *7 čili sedm dní*. [online]. [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/252717-7-cili-sedm-dni/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Milan Šíma*. [online]. [cit. 2014-12-03]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/54476-milan-sima/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Kotel*. [online]. [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/252583-kotel/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Otázky Václava Moravce*. [online]. [cit. 2014-12-21]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/251091-otazky-vaclava-moravce/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Nedělní partie*. [online]. [cit. 2014-12-18]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/264761-nedelni-partie/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Partie*. [online]. [cit. 2014-12-19]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/264637-partie/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Partie*. [online]. [cit. 2014-11-13]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/264637-partie/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Máte slovo*. [online]. [cit. 2014-12-17]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/253709-mate-slovo/>

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE. *Tutovka*. [online]. [cit. 2014-12-04]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/251219-tutovka/>

FILMOVÁ DATABÁZE. *Šest ran do klobouku*. [online]. © 2003 - 2015 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/film/sest-ran-do-klobouku/66193>

IPRIMA.CZ. [online]. [cit. 2015-01-20]. Dostupné z:
<http://www.iprima.cz/gallery/806858>

IPRIMA.CZ. *Konci éra českých chovatelů dobytka? Téma PARTIE s Tomášem Hauptvogelem.* [online]. [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: www.iprima.cz/novinky/konci-era-ceskych-chovatelu-dobytko-tema-partie-s-tomasem-hauptvogelem

IPRIMA.CZ. *Partie.* [online]. [cit. 2014-11-12]. Dostupné z:
<http://www.iprima.cz/porady/partie>

IPRIMA.CZ. *Partie.* [online]. [cit. 2014-11-13]. Dostupné z:
<http://www.iprima.cz/porady/partie>

KRAUS, J. Moderátor. *Naše řeč.* [online]. 1982, roč. 65, č. 4 [cit. 2015-01-15]. ISSN: 0027-8203. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6351>

MELATÍNSKÝ, V. *Televize a její historie.* [online]. [cit. 2014-11-23]. Dostupné z:
<http://vtm.e15.cz/aktuality/televize-a-jeji-historie>

NOVINKY.CZ. *Primu opouští moderátor diskusního pořadu Partie Punčochář.* [online]. © 17.10.2014 [cit. 2014-11-12]. Dostupné z:
<http://www.novinky.cz/domaci/350894-primu-opousti-moderator-diskusniho-poradu-partie-puncochar.html>

OSOBNOSTI.CZ. *Přemek Podlaha.* [online]. [cit. 2015-01-13]. Dostupné z:
<http://zivotopis.osobnosti.cz/premek-podlaha.php>

OSOBNOSTI.CZ. *Michaela Jílková.* [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z:
<http://zivotopis.osobnosti.cz/michaela-jilkova.php>

OSOBNOSTI.CZ. *Václav Moravec.* [online]. [cit. 2014-11-12]. Dostupné z:
<http://zivotopis.osobnosti.cz/vaclav-moravec.php>

PECINA, T. *Jaký byl pořad V pravé poledne s novým moderátorem?.* [online]. © 1996 - 2001 [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: <http://www.britskelisty.cz/0006/20000613d.html>

PLAY.IPRIMA.CZ. *Partie.* [online]. © 2015 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z:
<http://play.iprima.cz/partie/partie-1112015>

PRVNIZPRAVY.CZ. *Jan Urban: Václav Moravec se při super debatě zbláznil.* [online]. © 26. 10. 2013 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z:

<http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/zpravy/jan-urban-vaclav-moravec-se-pri-superdebate-zblaznil/>

RADIOTV.CZ. *Televizní zábava v sedmdesátých a osmdesátých letech, VUML na obrazovce.* [online]. © 5. 3. 2010 [cit. 2015-01-13]. Dostupné z:

http://www.radiotv.cz/p_tv/televizni-zabava-v-sedmdesatych-a-osmdesatych-letech-vuml-na-obrazovce/

REVUE.IDNES.CZ. *Zvládli jsme to, říkají Kratochvílová a Šebrle o prvním moderování.* [online]. © 30. 6. 2014 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z:

http://revue.idnes.cz/gabina-kratochvilova-a-roman-sebrle-d6t-lidicky.aspx?c=A140630_123249_lidicky_nh

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník: Ing. Miroslav Dittrich	I
Příloha B - Dotazník: ThDr. et PhDr. Radek Mezulánik Ph.D.	IV
Příloha C - Dotazník: Mgr. Michal Schuster	VI
Příloha D - Dotazník: PhDr. Soňa Štroblová	VIII
Příloha E - Obrázek k pořadu Máte slovo.....	XI
Příloha F - Obrázek k pořadu Otázky Václava Moravce	XII
Příloha G - Obrázky k pořadu Partie	XIII

Příloha A - Dotazník: Ing. Miroslav Dittrich

1. Jaká je úroveň moderátorských konkurzů, výběrových řízení a podle Vás jaká kritéria sehrávají nejdůležitější roli při výběru moderátorů v ČR v porovnání se zahraničím?

Při konkurzech se v současné době postupuje velmi sofistikovaně, adepti jsou podrobováni různým testům, včetně psychologických atp. Bohužel jedním z „psaných“ anebo naopak spíš „nepsaných“ kritérií pro výběr moderátorů je věk. Mezi současnými a už vůbec ne mezi novými moderátory téměř nejsou lidé nad 40 let, nemluvě od moudrých mužích a ženách ve věku 50 +, nebo dokonce 60+. To je na západ od našich hranic obvyklé. V řadách moderátorů ve všech českých televizích pak tato generace zcela chybí (a přitom z demografického hlediska je generace 45+ nejpočetnější). Takže to je paradox, který ale nikdo nedokáže relevantně zdůvodnit. Respektive, podle mého názoru důvod pro absenci zmíněné věkové kategorie prostě neexistuje.

2. Jak hodnotíte připravenost moderátorů k daným tématům?

V 80, 90 % případů jsou moderátoři velmi dobře připraveni. Musím konstatovat, že většinou lépe, než někteří jejich předchůdci před 10, 15 lety.

3. Jakých nejčastějších chyb se TV moderátoři dopouštějí a čím jsou naopak atraktivní?

Nejčastější chybou je to, že v hovoru s tím kterým respondentem zatvrzele drží nějaké své stanovisko nebo názor (který je tzv. „většinový“) a snaží se o něm přesvědčit respondenta. Moderátor by si měl cenit jiného, rozdílného, názoru hosta, respondenta. V tom tkví princip demokratické diskuze.

4. Jak jsou moderátoři rétoricky vybaveni?

Výborně. Výřečnost – to jim jde.

5. Jak jsou moderátoři připraveni na případnou improvizaci? (např. nefunkční technika, selhání techniky i jednotlivců, v případě výpadku paměti, apod.)

TV moderátoři jsou na tyto situace připraveni dobře. V posledních letech jsem nezaznamenal, nepamatuji se na nějaký „lapsus“ v situaci, kdy selhala technika.

6. Jaký je Váš názor na image moderátorů? (Např. Jak hodnotíte vhodnost oblečení a celkovou vizáž M. Jílkové v pořadu „Máte slovo“?)

Image moderátorů je na vysoké úrovni. Muži ve všech televizích (zejména pak v České) nosí výborně padnoucí obleky, jdou s módou. Ženy jsou atraktivní, televize je oblékají jako ženy (šaty nebo sukně, punčochy a lodičky) – tak jak to mají muži rádi a to samozřejmě mužům divákům lahodí. Pokud je nějaká žena atraktivní, je dobře, že to televize zdůrazňuje (Lucie Borhyová, Marcela Augustová, Markéta Fialová, Barbora Kroužková, Michaela Hergetová, Petra Krmelová a další.) A Michaela Jílková? nemám s tím problém. Je vynikající moderátorka a atraktivní až teatrální oblečení k ní patří.

7. Jaké vidíte rozdíly mezi televizními moderátory v ČR v 90. letech a dnes? (např. v chybovosti, kreativnosti, využití nových TV technologií, apod. - případně uveďte důvody proč tomu tak z Vašeho odborného pohledu je)

Rozdíly jsou obrovské a srovnání je ve prospěch dnešních moderátorů. Jednak a samozřejmě ve využívání nových technologií (ty v 90. letech nebyly) a tyto technologie samozřejmě velmi pomáhají diskuzním pořadům. Moderátoři s nimi umí pracovat. Jsou také velmi dobře připraveni (v 80, 90% případů) a dokážou klást velmi nepříjemné a dobře směřované otázky. Jsou svižnější a přímočařejší. Za hlavní dvě chyby považuji to, co už jsem uvedl výše: Téměř žádní moderátoři ve věku mezi 50 a 65 lety (kteří by do diskuzních pořadů vnesli zkušenost a moudrost) a to, že někteří současní moderátoři někdy příliš dogmaticky trvají na názoru, o kterém chtějí přesvědčit i svého respondenta. A také ještě to, co ale není chyba moderátorů, ale politiků: Diskuze v 90. letech byly plné porozumění pro názor druhého. Dnes se i v diskuzních pořadech politici napadají, podrážejí, osočují. Doba zhrubla, a to je jeden z velkých rozdílů proti době v 90. letech.

8. Co byste doporučil pro celkové zlepšení kvality diskusních pořadů?

Odstranit chyby nebo nedostatky, které jsem uvedl výše: Více moderátorů „postaršího“ věku, víc tolerance k názoru respondenta.

Příloha B - Dotazník: ThDr. et PhDr. Radek Mezulánik Ph.D.

1. Jaká je úroveň moderátorských konkurzů, výběrových řízení a podle Vás jaká kritéria sehrávají nejdůležitější roli při výběru moderátorů v ČR v porovnání se zahraničím?

S konkurzy nemám osobní zkušenost a mohu hodnotit pouze na základě pozorovaného výsledku. Zdá se, že k hlavním kritériím při výběru patří atraktivita, bez důrazu na verbální dovednosti a kvality.

2. Jak hodnotíte připravenost moderátorů k daným tématům?

Bylo by nutné specifikovat o jaké pořady se jedná. Obecně lze říci, že např. politické besedy jsou vcelku dobře připravené, populárně naučné pořady mnohem méně a zábavné se drží scénáře, až na výjimky.

3. Jakých nejčastějších chyb se TV moderátoři dopouštějí a čím jsou naopak atraktivní?

Chyby – nízká míra empatie, sebezprosazování. / Atraktivní vzhled.

4. Jak jsou moderátoři rétoricky vybaveni?

Velmi špatně. Moderátoři – herci lépe.

5. Jak jsou moderátoři připraveni na případnou improvizaci? (např. nefunkční technika, selhání techniky i jednotlivců, v případě výpadku paměti, apod.)

Viz předchozí odpověď. Ovšem paradoxně neherci lépe zvládají improvizaci.

6. Jaký je Váš názor na image moderátorů? (Např. Jak hodnotíte vhodnost oblečení a celkovou vizáž M. Jílkové v pořadu „Máte slovo“?)

Image moderátorů většinou závisí na produkci. Osobní image se ve většině moderovaných pořadů příliš neprojevuje. M. Jílková (resp. produkce) přizpůsobuje vizáž formátu pořadu.

7. Jaké vidíte rozdíly mezi televizními moderátory v ČR v 90. letech a dnes? (např. v chybovosti, kreativnosti, využití nových TV technologií, apod. - případně uveďte důvody proč tomu tak z Vašeho odborného pohledu je)

Dnes jsou méně profesionálně připraveni. Dnes jsou kreativnější.

8. Co byste doporučil pro celkové zlepšení kvality diskusních pořadů?

Diskusní pořady vyžadují týmovou práci mnoha odborných profesí, z nichž moderátor je jednou z mnoha a ne tou nejdůležitější. Tento nedostatek v současné uspěchané produkci vytváří pouze další problém nekvalitních pořadů.

Příloha C - Dotazník: Mgr. Michal Schuster

1. Jaká je úroveň moderátorských konkurzů, výběrových řízení a podle Vás jaká kritéria sehrávají nejdůležitější roli při výběru moderátorů v ČR v porovnání se zahraničím?

Nevím, výběrových řízení jsem se neúčastnil.

2. Jak hodnotíte připravenost moderátorů k daným tématům?

Nelze paušalizovat. Skvělou přípravu měli vždycky kolegové – D. Drtinová, M. Veselovský, V. Moravec či J. Železný. Méně času na přípravu mají moderátoři Studií ČT24 (denní rozhovory mezi zpravodajskými relacemi), což je mnohdy znát na úrovni vedení rozhovoru na dané téma. Přílišná snaha o negaci odpovědí, o vyvolání emocí za každou cenu, nesprávně položené dotazy, nenaslouchání odpovědím respondentů, uhýbání od tématu.

3. Jakých nejčastějších chyb se TV moderátoři dopouštějí a čím jsou naopak atraktivní?

Pokud si odmyslíme přípravu na rozhovor, pak je to určité sebestředné upoutávání moderátora na svoji osobu (pak v rozhovoru není hlavní respondent, ale moderátor), mnohdy významově nesprávné používání cizích výrazů (snaha moderátora přesvědčit diváka o své “odbornosti” – nehledě na to, že by bylo ideální, kdyby se cizí výrazy v mluvě moderátora vůbec neobjevovaly), dost se chybuje v zásadách správné výslovnosti a v artikulaci.

Atraktivní je moderátor, který je osobností se všemi kladnými atributy (viz opak toho, co jsem napsal jako nejčastější prohrěšky).

4. Jak jsou moderátoři rétoricky vybaveni?

Lépe jsou na tom moderátoři z veřejnoprávní televize, znát je i absolvování kurzu správné mluvy.

5. Jak jsou moderátoři připraveni na případnou improvizaci? (např. nefunkční technika, selhání techniky i jednotlivců, v případě výpadku paměti, apod.)

To je hlavně věc cviku. Čím častěji moderátor vysílá, tím si lépe poradí s těmito momenty.

6. Jaký je Váš názor na image moderátorů? (Např. Jak hodnotíte vhodnost oblečení a celkovou vizáž M. Jílkové v pořadu „Máte slovo“?)

Neumím zhodnotit – každá televize má odborníky na image moderátorů. Oblečení moderátoři dostávají z tzv. fundusu (skladu).

7. Jaké vidíte rozdíly mezi televizními moderátory v ČR v 90. letech a dnes? (např. v chybovosti, kreativitě, využití nových TV technologií, apod. - případně uveďte důvody proč tomu tak z Vašeho odborného pohledu je)

Je to těžké srovnávat – v každém období byly požadavky na moderátorský výkon jiné. Dnes je moderace živější, někdy až dravější (viz komerční tv), využívání moderních technologií je výborné pro aktuálnost zprávy, leckdy ale potlačuje osobnost “živého” moderátora. Chyby jsou v mluvních projevech – nedokonalá artikulace, nedodržování norem české výslovnosti, chybí se ve jménech respondentů či nesprávném vyslovování cizích jmen.

8. Co byste doporučil pro celkové zlepšení kvality diskusních pořadů?

Pokud bych to měl shrnout do několika bodů: kvalitní příprava k danému tématu, větší rozhled i nadhled moderátora (patřičný background získaný během profesní zkušenosti žurnalisty) a absolvování kurzů komunikace (verbální i neverbální).

Příloha D - Dotazník: PhDr. Soňa Štroblová

1. Jaká je úroveň moderátorských konkurzů, výběrových řízení a podle Vás jaká kritéria sehrávají nejdůležitější roli při výběru moderátorů v ČR v porovnání se zahraničím?

Do konkurzů se hlásí především ti, kteří mají s moderací již nějaké zkušenosti. Moderátoři jsou ve většině případů vybíráni tzv. z vlastních řad. Tedy moderátory se stávají minulé zprávaři, reportéři, redaktoři atd. Někteří moderátoři přecházejí z jiných médií, avšak málokdy se stane, že by byl vybrán někdo úplně „nový“. Co se týče kritérií pro výběr moderátora, tak v soukromých médiích se uplatňuje především vizáž a ve veřejnoprávních médiích se více uplatňuje to, jakou má daná osoba historii, co umí atd. Hlavním kritériem je však věk. Nejčastěji jsou v ČR vybíráni mladí lidé, kteří nepůsobí na diváka důvěryhodně, protože nemají zkušenost a přesvědčivost. V zahraničí např. v BBC jsou moderátoři v letech - nejzkušenějším moderátorům je mnohdy přes 50 let, mají zkušenost, mají váhu a jsou důvěryhodní.

2. Jak hodnotíte připravenost moderátorů k daným tématům?

Moderátoři by se měli zúčastňovat přípravy, kterou zajišťuje tým lidí, který připravuje podklady. Moderátoři si poté podklady pročítají, aby k tématu měli co říci, a text si přepisují tzv. do úst (především u zpravodajství), aby neměli problém s jejich interpretací.

3. Jakých nejčastějších chyb se TV moderátoři dopouštějí a čím jsou naopak atraktivní?

Chybou je, když moderátoři nemají dostatečnou přípravu. Zejména u diskusních pořadů je nutná pečlivá příprava, která je v některých případech nedostatečná. Moderátoři pak pokládají hloupé otázky, na které jim zkušení politici řeknou, že na ně nebudou odpovídat. Atraktivní jsou tím, že jsou atraktivní.

4. Jak jsou moderátoři rétoricky vybaveni?

Moderátoři jsou docela dost trénovaní. Na veřejnoprávní televizi se klade větší důraz na spisovnost a na určitou rétorickou úroveň. Na soukromých televizích moderátoři mluví více nespisovně. Například se úplně přestal používat střední rod. Moderátoři neříkají ta média, ale ty média.

5. Jak jsou moderátoři připraveni na případnou improvizaci? (např. nefunkční technika, selhání techniky i jednotlivců, v případě výpadku paměti, apod.)

Toto nelze stoprocentně posoudit, protože se tyto věci nedějí tak často. Všeobecně moderátoři připraveni na takovéto situace do jisté míry jsou. Například vědí, co mají říci, když přestane fungovat technika.

6. Jaký je Váš názor na image moderátorů? (Např. Jak hodnotíte vhodnost oblečení a celkovou vizáž M. Jílkové v pořadu „Máte slovo“?)

Veřejnoprávní televize se drží více zpátky, moderátoři se oblékají daleko střídměji než moderátoři na soukromé televizi. Dodržují se zde stále prvky veřejnoprávnosti. Česká televize se inspiroje v BBC a je střídmější, oblečení je střídmější než na soukromých televizích. Paradoxně image Michaely Jílkové v pořadu Máte slovo je velice výstřední a pro tento typ pořadu nevhodné. Její pořad je agresivnějšího rázu, k čemuž se večerní šaty nehodí.

7. Jaké vidíte rozdíly mezi televizními moderátory v ČR v 90. letech a dnes? (např. v chybovosti, kreativnosti, využití nových TV technologií, apod. - případně uveďte důvody proč tomu tak z Vašeho odborného pohledu je)

Hlavní rozdíl je v cenzuře. Dříve, především před revolucí probíhala přísná cenzura, s tím také spojena autocenzura. Moderátoři měli nakázáno, co mohou a co nemohou říkat. Dále také byli moderátoři více sankciovaní za chyby jako např. přešky atd. Dnes takovéto sankce nejsou, což je vidět na úrovni moderování. Na soukromých televizích se moderátoři přeríkávají běžně a nikdo je za to netrestá. Dále například, pokud pořad

moderují dva moderátoři komunikují spolu a smějí se na sebe, což by v minulosti nebylo možné, kvůli snaze udržet jakousi serióznost pořadu. Toto se dnes děje především v soukromých médiích, avšak veřejnoprávní média jsou tomuto také již více přístupna.

8. Co byste doporučila pro celkové zlepšení kvality diskusních pořadů?

Lepší příprava a lepší výběr témat, především u diskusních pořadů.

Příloha E - Obrázek k pořadu Máte slovo

Obrázek 1: Ukázka oblečení Michaely Jílkové v pořadu Máte slovo

Zdroj: Česká televize, online, cit. 2015-01-12

Příloha F - Obrázek k pořadu Otázky Václava Moravce

Obrázek 2: Václav Moravec – moderátor pořadu Otázky Václava Moravce

Zdroj: Česká televize, online, cit. 2015-02-12

Příloha G - Obrázky k pořadu Partie

Obrázek 3: Terezie Kašparovská – moderátorka pořadu Partie

Zdroj: iprima.cz, online, cit. 2015-01-20

Obrázek 4: Tomáš Hauptvogel – moderátor pořadu Partie

Zdroj: iprima.cz, online, cit. 2015-01-15

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Michaela Kratochvílová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční

Název práce: Nejčastější chyby při moderování TV diskusních pořadů - analytická práce

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 59

Celkový počet stran příloh: 14

Počet titulů českých použitých zdrojů: 14

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 45

Vedoucí práce: Ing. Jiří Velebný